

KVALITĀTES UZLABOŠANA

no politikas
līdz praksei

Anna Gover
Tia Loukkola

Eiropas Augstākās izglītības institūciju asociācija ir devusi tiesības nodibinājumam "Akadēmiskās informācijas centrs" veikt publikācijas "KVALITĀTES UZLABOŠANA: no politikas līdz praksei" tulkojumu.

Tulkojums veikts ESF projekta "Atbalsts EQAR aģentūrai izvērīto prasību izpildei" Nr.8.2.4.0/15/I/001 ietvaros.

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

SATURS

Priekšvārds un pateicības	4
Ievads	5
> Kvalitātes nodrošināšana un pilnveidošana Eiropas augstākās izglītības telpā	7
Apspriežamie jautājumi: Izmaiņu un izaicinājumu izpēte kvalitātes nodrošināšanā	11
> Ārējo kontekstu un tiesisko regulējumu dažādība	11
> Institūciju atbildība par kvalitāti	19
> Komunikācija par kvalitātes nodrošināšanu	24
> Kvalitātes kultūra vai birokrātija?	29
> Studentcentrēta mācīšanās	35
Gūtās atziņas un noslēguma piezīmes	42
1. pielikums: Projekta partneri	47
2. pielikums: Projekta aktivitātes	51
Atsauces	54

Priekšvārds un pateicības

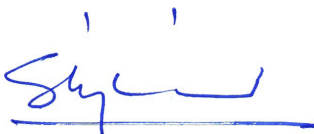
Standarti un vadlīnijas kvalitātes nodrošināšanai Eiropas augstākās izglītības telpā (ESG) ir vienota kvalitātes nodrošināšanas ietvarstruktūra Eiropas augstākās izglītības telpā (EAIT). 2014. gadā Boloņas procesa vadības grupa (BFUG) apstiprināja iesaistīto pušu organizāciju iesniegto ESG pārstrādāto versiju, savukārt 2015. gada maijā to oficiāli apstiprināja EAIT Ministru sanāksmē. Kvalitātes nodrošināšana kopumā, it īpaši ESG, ir vispārātzīts virzītājspēks Eiropas augstākās izglītības pievilcīguma un konkurētspējas uzlabošanai. Kā liecina iepriekš veiktie pētījumi, ESG 2015 ietver daudzus aktualizētus un grozītus elementus, kas viennozīmīgi rada izaicinājumus, ar kuriem iestādes saskarsies ESG ieviešanas procesā (piemēram, ESG īstenošanas un piemērošanas apzināšanas projekts jeb MAP-ESG un Boloņas procesa īstenošanas ziņojumi).

EQUIP projekta konsorcijs mērķis bija uzlabot Eiropas augstākās izglītības kvalitāti ar inovatīvas politikas un prakses palīdzību, atbalstot un sekmējot konsekventu, efektīvu un inovatīvu ESG 2015 ieviešanu pamata līmenī. Šī iemesla dēļ projekta aktivitātes bija vērstas uz izaicinājumu apzināšanu un sadarbību ar visām iesaistītajām pusēm un politikas veidotājiem, lai ierosinātu kopīgi izmantojamu un apspriestu jauno ierosinājumu piemērojamību.

Šī publikācija ir viens no projekta galvenajiem rezultātiem, un tajā ir uzsvērtas dažādos līmeņos veicamās izmaiņas kvalitātes nodrošināšanā, kā arī ar izmaiņu ieviešanu saistītie izaicinājumi. Pētījumā kā piemēri ir minēti konkrēti gadījumi, kur daži izaicinājumi ir pārvarēti. Turklāt pētījums ietver ieteikumus saistībā ar Eiropas mēroga politiku, kas apspriežami diskusijās pirms 2018. gada EAIT Ministru sanāksmes un gaidāmajām Eiropas Savienības iniciatīvām.

Projekta konsorcijs vārdā es vēlos izteikt pateicību visiem speciālistiem, kuri ar entuziasmu piedalījās dažādos projekta pasākumos un aktivitātēs. Pateicoties tieši viņu ieguldījumam, bija iespējams veikt šo pētījumu, un viņu iesaistei šajā projektā bija nozīmīga loma projekta partneru atbalstam.

Stéphane Lauwick
EURASHE prezidents

Ievads

2015. gada maijā Boloņas procesa Ministru sanāksmē tika oficiāli pieņemta Standartu un vadlīniju kvalitātes nodrošināšanai Eiropas augstākās izglītības telpā (ESG) pārskatītā versija. Šī versija balstījās uz sākotnējiem, proti, pirms desmit gadiem pieņemtajiem ESG, kas bija kļuvuši par pamatu Eiropas augstākās izglītības gan iekšējās, gan ārējās kvalitātes nodrošināšanai (KN). Pētījumi (Costes u.c. 2008, Loukkola un Zhang 2010, Crozier u.c. 2011, ENQA 2011, EACEA 2012) liecināja par to, ka kopš tā laika bija izveidotas jaunas kvalitātes nodrošināšanas aģentūras vai arī līdzšinējās kvalitātes nodrošināšanas aģentūras bija reorganizētas atbilstoši ESG minētajiem plānotajiem rezultātiem. Turklāt ārējās kvalitātes nodrošināšanas procesi bija pārveidoti, un augstākās izglītības iestādēs bija vērojama izteikta tendence izstrādāt iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas.

Lai arī valdīja vispārējs uzskats, ka Eiropas kvalitātes nodrošināšanas ietvarstruktūras izstrāde bija veiksmīga, bija skaidrs, ka augstākās izglītības jomas attīstības rezultātā par labu nāktu aktualizēšana, terminoloģijas skaidrošana un neskaidrību novēršana

(ENQA 2011). Šo iemeslu dēļ 2012. gada Ministru sanāksmē aicināja pārskatīt ESG.

Sākotnējos ESG izstrādāja četras galvenās iesaistīto pušu organizācijas: ENQA, ESU, EUA un EURASHE¹ jeb E4 grupa. Pārskatīšanas procesā, lai sagatavotu priekšlikumus Boloņas vadības grupai (BFUG), E4 grupa sadarbojās ar tādām organizācijām kā Eiropas Bizness (BUSINESSEUROPE), Starptautiskā izglītība (EI) un EQAR².

Priekšlikuma sagatavošana ietvēra konsultācijas un regulāru aktuālas informācijas sniegšanu BFUG, kā arī sabiedrībai kopumā, lai nodrošinātu dažādu iesaistīto pušu līdzdalību un sekmētu nepārtrauktu kvalitātes nodrošināšanas attīstību (Crozier u.c., 2016, 4. lpp.).

Autori Krozjē u.c. (Crozier u.c., (2016)) savā rakstā, kurā tika sniegts atskats uz ESG pārskatīšanas procesu un tā ietekmi, norādīja, ka visbūtiskākās ESG izmaiņas būs 1. daļā saistībā ar iekšējo kvalitātes nodrošināšanu institūcijās un īpaši saistībā ar kvalitātes, precizāk, kvalitātes nodrošināšanas sasaisti ar

¹Eiropas Asociācija kvalitātes nodrošināšanai augstākajā izglītībā (ENQA), Eiropas Studentu apvienība (ESU), Eiropas Universitāšu asociācija (EUA), Eiropas Augstākās izglītības institūciju asociācija (EURASHE)

²Starptautiskā izglītība(EI), Eiropas Augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas reģistrs (EQAR)

kvalifikāciju ietvarstruktūrām, ieviešot standartu 1.2 un jaunu standartu par studentcentrētu mācīšanos (standarts 1.3). Lai arī šīs izmaiņas spēcīgāk ietekmēja iekšējo kvalitātes nodrošināšanu, to rezultātā tika pārskatīta arī ārējā kvalitātes nodrošināšana. Kā norāda autori, spriežot pēc lietotāju pirmajām atsauksmēm, ESG 2015 versija lietotājiem šķita ērtāka un skaidrāka nekā iepriekšējā versija, jo īpaši attiecībā uz paredzamajiem rezultātiem saistībā ar kvalitātes nodrošināšanas aģentūrām un ārējās kvalitātes nodrošināšanas procesiem.

Neskatoties uz iepriekšminēto, pēc ESG 2015 priekšlikuma apspriešanas ar dažādām iesaistītajām pusēm kļuva skaidrs, ka pēc ESG pieņemšanas būs nepieciešams organizēt mācības un pasākumus, kuros informētu par iegūtajiem rezultātiem. Tā rezultātā tika izstrādāts EQUIP projekts „Kvalitātes nodrošināšana ar inovatīvas politikas un prakses palīdzību”. Eiropas Komisijas programmas „Erasmus+” līdzfinansētā projekta mērķis ir atbalstīt un sekmēt konsekvētu, efektīvu un inovatīvu ESG 2015 ieviešanu pamata līmenī. Projekta īstenošanas gaitā (no 2015. līdz 2018. gadam) projekta partneri ir veikuši dažādas aktivitātes, lai Eiropas augstākās izglītības telpas kopienā vairotu izpratni par ESG 2015 un palīdzētu lietotājiem pārvarēt izaicinājumus, izmantojot

ESG. Vairāk informācijas par projekta partneriem un galvenajām projekta aktivitātēm var skatīt 1. pielikumā un attiecīgi 2. pielikumā.

Tā kā viens no projekta mērķiem ir sekmēt kvalitātes un kvalitātes nodrošināšanas Eiropas augstākās izglītības telpā (EAIT) ilgtermiņa attīstību, šajā ziņojumā tiek apspriesta ESG 2015 ietekme, proti, izmaiņas, kas rodas, tos izmantojot praksē, un inovatīvas īstenošanas pieejas. Ziņojuma pamatā ir EQUIP semināru, tīmekļa semināru, izpētes un mērķgrupu interviju rezultātā gūtie pierādījumi un konkrētu gadījumu piemēri, kā arī citi pieejamie materiāli.

Pārējā ievada daļā ir aplūkotas dažas galvenās ESG 2015 ieviešanas koncepcijas, kuras aizsāka diskusijas EQUIP projekta aktivitāšu ietvaros. Otrajā nodaļā ir apspriesti galvenie izaicinājumi un debašu jomas, kas ietekmē kvalitātes nodrošināšanas īstenošanu atbilstoši ESG 2015, kā arī sniegti ar minēto saistīti ieteikumi dažādām iesaistīto pušu grupām. Pēdējā nodaļā ir apkopotas gūtās atziņas, kā arī daži visaptveroši ieteikumi augstākās izglītības kvalitātes pilnveidei. Visā ziņojumā ar piemēriem ir raksturoti atsevišķi gadījumi no reālās prakses, tādējādi raksturojot tās pieejas, ko ar kvalitātes nodrošināšanu saistīto problēmu risināšanai dažās valstīs izmanto iesaistītās puses.

Kvalitātes nodrošināšana un pilnveidošana

Eiropas augstākās izglītības telpā

ESG sniedz norādes par to, kā EAIT īstenojami kvalitātes nodrošināšanas procesi, taču tajā nav norādīti augstākās izglītības kvalitātes standarti (ESG 2015, 6. lpp.). Balstoties uz zinātniskās literatūras analīzi, Šindlers u.c. (Schindler u.c., (2015)) secināja, ka jau vairākus desmitus gadu nav novērotas būtiskas kvalitātes koncepciju izmaiņas, un iedalīja četras galvenās kvalitātes definīciju kategorijas:

- ▶ Kaut kas tāds, kas atbilst kādam noteiktam pamatzdevumam vai mērķim, vai arī standartu vai kritēriju kopumam (ar nozīmi „atbilstošs mērķim”).
- ▶ Kaut kas tāds, kas pozitīvi ietekmē mācīšanos vai personīgo pilnveidi (ar nozīmi „pārveidojošs”).
- ▶ Kaut kas tāds, kas ir atbildīgs pret dažādām iesaistītajām pusēm, optimāli izmantojot pieejamos resursus (ar nozīmi „atbildīgs”).
- ▶ Kaut kas ārkārtējs vai tāds, kas nodrošina augstu standartu sasniegšanu (ar nozīmi „ārkārtējs”).

Lai arī ESG ir ietekmējis visas četras kategorijas, tas galvenokārt ir vērsts uz augstākās izglītības kvalitātes līmeņa noteikšanu, vadoties pēc atbilstības mērķim. Ja priekšroka tiek dota šai pieejai, ir jādefinē augstākās izglītības mērķis. Šajā gadījumā ESG attiecas uz četriem mērķiem, kurus iepriekš ir definējusi Eiropas Padome: „studentu sagatavošana par aktīviem pilsoņiem un savas turpmākās karjeras nodrošināšanai (piemēram, veicinot savu nodarbinātību), atbalsts studentu personības attīstībai, plašas un dziļas zināšanu bāzes radīšana un atbalsts pētniecībai un inovācijai” (ESG 2015, 7. lpp.).

Tieši tāpat, kā iesaistītās puses dažādos veidos var definēt kvalitāti, tās arī var aplūkot augstākās izglītības mērķus dažādos kontekstos. Šo divu aspektu dažādašs skatījums tika pētīts dažādu iesaistīto pušu mērķgrupās.

Lai arī ESG ir atzīts, ka kvalitāte nav viegli definējama, tajā vienlaicīgi ir minēts, ka kvalitāte galvenokārt ir mācībspēku, studentu un mācīšanās vides mijiedarbības rezultāts (ESG 2015, 7. lpp.). Tādējādi, pamatojoties uz ESG 1. daļā raksturotajiem iekšējās kvalitātes nodrošināšanas plānotajiem rezultātiem, var apgalvot, ka ESG sniedz norādes par to, kas ir uzskatāms par labas kvalitātes mācību vidi.

Turklāt Krozjē u.c. (Crozier u.c. (2016, 6. lpp.) norāda, ka ESG pārskatīšanas procesā atklājās daudzas problēmas, kuras bija nepieciešams risināt kvalitātes nodrošināšanas ietvaros, kā rezultātā minētais aizsāka diskusijas par ESG un kvalitātes nodrošināšanas mērķi. Šī iemesla dēļ 2015. gada versijas ievada daļā kvalitātes nodrošināšana ir apskatīta plašākā kontekstā, norādot, ka ESG „ir jāaplūko plašākā kontekstā, kas ietver kvalifikāciju ietvarstruktūru, Eiropas Kredītpunktu pārneses sistēmu (ECTS) un diploma pielikumu, kuri sniedz ieguldījumu pārrēķināšanas un savstarpējas uzticēšanās veicināšanā augstākajā izglītībā EAIT” (ESG 2015, 6. lpp.).

Tādējādi jānorāda, ka ESG ir tikai viens no rīkiem kvalitatīvas augstākās izglītības attīstības sekmēšanai. Dažus no šiem rīkiem, tostarp kvalitātes nodrošināšanu, uzskata par daļu no Boloņas procesa, kura ieviešanas rezultātā tika gūti galvenie sasniegumi Eiropas augstākās izglītības jomā šī gadsimta pirmajā desmitgadē. Pārējos rīkus ir īstenojušas citas iesaistītās puses, taču tiem ir izdevies nostabilizēties Eiropas līmenī, un tie sekmē augstākās izglītības kvalitāti. 1. piemērā ir apkopoti visizplatītākie rīki un virzības mehānismi, kuri tika apspriesti diskusijās par augstākās izglītības kvalitāti un kurus parasti izmanto vai nu augstākās izglītības sistēmu līmenī, vai arī institūcijās.

Kāda tad ir kvalitātes nodrošināšanas funkcija?

Kopumā ESG ir norādīts, ka „kvalitātes nodrošināšanas procesiem ir jānodrošina tāda mācīšanās vide, kurā programmu saturs, mācīšanās iespējas un aprīkojums atbilst mērķim (ESG 2015, 7. lpp.). Līdzās iepriekšminētajam un, ņemot vērā kvalitātes nodrošināšanas pieeju dažādību EAIT, kvalitātes nodrošināšanas mērķi iespējams definēt atkarībā no attiecīgā konteksta, vienlaicīgi atsaucoties uz tās nepieciešamību atbilst mērķim (skat. standartu 2.2). Tomēr plašākā izpratnē iespējams apzināt divus galvenos kvalitātes nodrošināšanas mērķus, proti, atbildības sajūta un kvalitātes pilnveide. Turklāt arī pārskatāmības sekmēšanas un ar augstāko izglītību saistītās informācijas sniegšanas nozīmīgums ir uzskatāms par vienu no galvenajiem kvalitātes nodrošināšanas procesu uzdevumiem.

1. piemērs: Kvalitātes nodrošināšanu papildinošie rīki un virzības mehānismi

Salīdzinošā vērtēšana

Salīdzinošā vērtēšana vispārīgi ir kādas institūcijas, programmas vai procesa novērtēšanas prakse, salīdzinot minēto ar kādu noteiktu standartu, tomēr kvalitātes uzlabošanas kontekstā šo jēdzienu bieži vien izmanto, lai apzīmētu procesu, kura ietvaros kāda organizācija vēlas uzlabot tās sniegumu, salīdzinot tās procesus ar kādas citas līdzīga profila organizācijas īstenotajiem procesiem.

Diploma pielikums

Diploma pielikums ir kādas institūcijas izsniegts un augstākās izglītības kvalifikāciju apliecināošo dokumentu papildinošs dokuments, kurā detalizēti ir raksturota dokumenta saņēmēja pabeigto studiju būtība, līmenis, konteksts, saturs un statuss. Diploma pielikums atbilst Eiropas Padomes, Eiropas Komisijas un Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijas (UNESCO) izveidotajam paraugam (EAIT tīmekļa vietne).

ECTS

Eiropas Kredītpunktu pārnese sistēma (ECTS) ir studentcentrēta kredītpunktu uzkrāšanas un pārnese sistēma, kuras pamatā ir mācīšanās, mācīšanās un novērtēšanas procesu pārredzamības princips. Tās mērķis ir sekmēt studiju programmu plānošanu, īstenošanu un novērtēšanu, kā arī studentu mobilitāti, nodrošinot studiju rezultātu, kvalifikāciju un studiju periodu atzīšanu (ECTS Lietotāja rokasgrāmata, 2015, 69. lpp.). ECTS izstrādāja Eiropas Komisija, un ECTS Lietotāja rokasgrāmatas pārskatīto versiju 2015. gadā pieņēma EAIT atbildīgie ministri.

Akadēmiskās izcilības iniciatīvas

Iniciatīvas vai stratēģijas parasti īsteno vai nu sistēmas, vai arī institūcijas līmenī, lai „sekmētu, atzītu un atzinīgi novērtētu mācīšanas un mācīšanās akadēmiskās izcilības praksi”. Tās var būt vērstas uz dažādiem aspektiem – gan kādu noteiktu vienību (piemēram, atsevišķu pasniedzēju, pasniedzēju grupu, individuālu programmu vai institūcijas kopumā), gan sasnieguma jomu (piemēram, mācīšanas, inovāciju, vadības, ietekmes vai sadarbības) (Land; Gordon, 2015).

Galvenie darbības rādītāji

Galvenie darbības rādītāji ir skaitļos izsakāmas vērtības, ko izmanto, lai novērtētu apmēru, kādā institūcija vai tai pakārtota struktūrvienība (piemēram, fakultāte, nodaļa vai programma) ir sasniegusi tās darbības mērķus, kas parasti ir izklāstīti tās stratēģiskajā plānā vai kādā līdzvērtīgā dokumentā.

Studiju rezultāti

Studiju rezultāti ir apliecinājums tam, ko kāda persona zina, saprot un spēj paveikt pēc attiecīgā studiju procesa noslēguma. Studiju rezultāti var attiekties uz atsevišķiem izglītības elementiem un visu programmu kopumā. Tos izmanto kvalifikāciju ietvarstruktūrās, lai raksturotu individuālās kvalifikācijas līmeni (ECTS Lietotāja rokasgrāmata 2015). Nesen tika izstrādāti projekti, kuru mērķis bija novērtēt sasniegtos studiju rezultātus Eiropas un starptautiskā līmenī tā, lai būtu iespējams salīdzināt augstākās izglītības sistēmas, institūcijas vai programmas, piemēram, Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) projekts par studiju rezultātu novērtēšanu augstākajā izglītībā (ANHELO) un pašlaik īstenotais Eiropas Komisijas līdzfinansētais projekts par studiju rezultātu novērtēšanu un salīdzināšanu augstākajā izglītībā Eiropā (CALOHEE).

Kvalifikāciju ietvarstruktūras

Kvalifikāciju ietvarstruktūra ir līdzeklis prasmju, zināšanu un kompetenču attīstībai, klasificēšanai un atzīšanai visu saskaņoto izglītības līmeņu kontekstā. Tas ir uzskatāms par kvalifikāciju strukturēšanas veidu, kas ir atkarīgs no studiju rezultātiem. Kvalifikāciju ietvarstruktūra sniedz norādes par dažādu kvalifikāciju salīdzināmību un kārtību, kādā īstenojama pāreja no viena līmeņa uz nākamo (ILO 2007).

Uz rezultātiem vērsti mehānismi

Uz rezultātiem vērsti mehānismi ir saistīti ar kādas institūcijas faktiskajiem vai plānotajiem rezultātiem kādā noteiktā laika periodā. To pamatā var būt rezultāti, piemēram, absolventu skaits, vai arī ieguldījumi, piemēram, studentu/personāla locekļu skaits, ar noteiktām īpašībām. Uz rezultātiem vērsti mehānismi var izpausties kā izpildes nolīgumi/līgumi un samaksa par attiecīgajiem rezultātiem pētniecībā un/vai izglītībā (EAIT tīmekļa vietne).

Reitingi

Institūciju reitingus izmanto institūciju rezultātu savstarpējai salīdzināšanai, izmantojot noteiktus kritērijus, un informācija tiek attēlota reitinga veidā vai noteiktā secībā. Izvēlētie rādītāji atkarībā no reitinga var ielcināt par institūciju vai programmu rezultātiem dažādu aktivitāšu kontekstā, taču vispazīstamāko starptautisko reitingu pamatā ir rādītāji, kas liecina par institūciju rezultātiem vai reputāciju pētniecības jomā.

Apspriežamie jautājumi: Izmaiņu un izaicinājumu izpēte kvalitātes nodrošināšanā

Šajā nodaļā ir apspriestas piecas plašas tēmas, kuras aptver galvenās problēmas, kas izriet no aktivitātēm EQUIP projektā, proti, izpētes, semināriem un atsevišķu iesaistīto pušu mērķgrupām (t.i., studenti, akadēmiskais personāls, personas ar institucionālo atbildību par kvalitātes nodrošināšanu universitātēs un citās augstākās izglītības iestādēs, kvalitātes nodrošināšanas aģentūru personāls un izglītības ministriju pārstāvji).

Pirmā tēma attiecas uz ārējo kontekstu dažādību EAIT un minētā ietekmi uz kvalitātes nodrošināšanas attīstību un īstenošanu. Otrā un trešā tēma zināmā mērā ir savstarpēji saistītas – tās attiecas uz veidu, kādā institūcijas nodrošina un pierāda to izglītības programmu piedāvājuma aktualitāti reālajā praksē un kā šīs institūcijas un kvalitātes nodrošināšanas aģentūras savstarpēji viena otru informē par paveikto darbu. Ceturtā tēma aplūko sarežģīto situāciju, ko rada dažāda kvalitātes nodrošināšanas skatījums. To uzskata vai nu par birokrātisku procesu, vai arī par kvalitātes kultūru sekmējošu faktoru. Jānorāda, ka šī problēma nav nekas jauns – tā rodas pastāvīgi, tādēļ tai ir jāpievērš uzmanība. Pēdējā no minētajām tēmām ir apspriestas visbūtiskākās izmaiņas starp ESG 2005 un ESG 2015, proti, jaunais standarts par studentcentrētu mācīšanos (1.3) un atbilstošās izmaiņas standartā par mācībspēkiem (1.5).

Ārējo kontekstu un tiesisko regulējumu dažādība

Kvalitātes nodrošināšanas pieeju dažādība Eiropā, kas ir atspoguļota un reglamentēta ESG, ir vērojama gan ārējās, gan iekšējās kvalitātes nodrošināšanas procesos, un tā pārliecinoši ietekmē kārtību, kādā ir īstenojams ESG, kas apzināti tika izstrādāts vispārīgi nevis detalizēti.

Dažkārt šāda dažādība ir skaidrojama ar augstākās izglītības atšķirīgajiem mērķiem. Kā norādīts iepriekšējā nodaļā, Eiropas Padome ir izdalījusi četrus galvenos

augstākās izglītības mērķus, kas tika pētīti kopā ar mērķgrupu dalībniekiem. Visas iesaistīto pušu grupas, par piemēru ņemot to attiecīgo valstu augstākās izglītības un kvalitātes nodrošināšanas sistēmu, kā arī to institūciju vai aģentūru darbības kārtību, konstatēja visu četru mērķu pazīmes, taču bija vērojamas zināmas nianšes. Piemēram, lai arī noteiktais mērķis, kuram pašlaik šķietami tiek pievērsts vismazāk uzmanības, bija aktīvas pilsonības veicināšana, studentu pārstāvji atšķirībā no pārējām iesaistītajām pusēm uzskatīja, ka minētajam tiek pievērsts pietiekami daudz uzmanības. Neskatoties uz šo novēroto tendenci, daudzās institūcijās un sistēmās ir izstrādāti pasākumi, lai atbalstītu studentu sociālo ieguldījumu un vairotu viņu izpratni par viņu kā pilsoņu lomu, savukārt citas institūcijas un sistēmas vēl tikai atrodas šādu iniciatīvu ieviešanas procesā. Tas var liecināt par to, ka vairojas izpratne par šī augstākās izglītības jautājuma nozīmi. Daži gadījumi ir raksturoti 2. piemērā.

Visas iesaistīto pušu grupas norādīja, ka lielāka nozīme tiek piešķirta zināšanu radīšanai un nodarbinātības iespējām, lai arī abu šo jomu samērs atkarībā no dažādiem faktoriem bija atšķirīgs. Nebija pārsteigums, ka profesionālo augstāko izglītību pārstāvošās iesaistītās puses lielāku nozīmi piešķir nodarbinātības iespējām. Līdzīgi uzskatīja arī Izglītības ministriju pārstāvji. Arī politiskajiem un ekonomiskajiem faktoriem bija zināma nozīme, piemēram, valstīs ar augstu bezdarba līmeni jauniešu vidū (ekonomiskās krīzes rezultātā) augstākās izglītības sistēmas bija nedaudz vairāk orientētas uz nodarbinātības iespējām, nekā pārējiem mērķiem.

Radās arī iespaids, ka institūcijas un sistēmas bija vairāk orientēties uz „taustāmiem” un vieglāk izvērtējamiem augstākās izglītības aspektiem, kā rezultātā zināšanu pilnveidi un nodarbinātības iespējas akcentē vairāk, nekā personīgo pilnveidi un aktīvas pilsonības veicināšanu.

Vēlams dažādot institūciju profilus un īstenot dažādās pieejas augstākās izglītības mērķu sasniegšanai, ko patiešām uzskata par vienu no EAIT stiprajām pusēm, **tomēr katrai institūcijai ieteicams skaidri noteikt tās pamatuzdevumu un tās īstenoto programmu mērķus.**

Aplūkojot politikas jomu, ir vērts norādīt, ka Eiropas Komisijas 2017. gadā

publicētajā Atjaunotajā ES programmā augstākās izglītības jomā ir vērojama pārorientēšanās no ES iepriekšējā intereses centra, proti, izglītības kā galvenā ekonomisko izaugsmi un nodarbinātību sekmējošā faktora (piemēram, ES izstrādātās 2011. gada Augstākās izglītības sistēmu modernizācijas programmas).

2. piemērs: Pilsoniskās līdzdalības sekmēšana ar augstākās izglītības atbalstu

Norvēģijas Zinātnes un tehnoloģiju universitāte (NTNU) īsteno moduli (apjoms - 7,5 ECTS), kas ir obligāts visiem pirmsdiploma studentiem neatkarīgi no tā, kāds grāds iegūstams pēc attiecīgās programmas pabeigšanas. Atbilstoši valsts tiesiskajam regulējumam šādus studiju kursus iespējams iekļaut studiju plānā, un NTNU šādu uzsvāru skaidro ar to, ka studenti tiek izglītoti ne tikai to turpmākas nodarbinātības mērķiem, bet arī tādēļ, lai zināšanas viņiem nodarētu arī to turpmākajās dzīves gaitās. Pašlaik universitāte plāno spert soli uz priekšu un izpētīt iespēju integrēt studiju plānā arī ētisko izglītību, kas iesakņotos dziļi attiecīgajā programmā, nevis tiktu apgūta atsevišķa moduļa ietvaros.

Briseles Brīvā universitāte (Vrije Universiteit Brussel) Beļģijā piedāvā „service-learning” tipa jeb praktiskas iesaistes starpdisciplināru moduli, kas paredz dažādu disciplīnu (piemēram, uzņēmējdarbības, tiesību zinātņu, psiholoģijas studiju) studentu grupu sadarbību ar mazajiem vietējā līmeņa uzņēmumiem, lai tos atbalstītu kādā konkrētā uzņēmējdarbības attīstības jomā. Tādējādi studenti ne tikai gūst darba pieredzi reālā darba vidē, bet arī pilnveido prasmes strādāt grupā, sadarbojoties ar citiem studentiem, kuriem ir zināšanas kādā citā jomā.

2017. gada maijā Francijā tika pieņemts jauns likums, kas nosaka, ka visām valsts institūcijām ir jāpiedāvā ECTS kredītpunkti saistībā ar dažādām aktivitātēm, kuras studenti veic brīvprātīgi. Minētā mērķis ir atzīt daudzu studentu veikto sociālo ieguldījumu, kā arī prasmes un iemaņas, kuras viņi iegūst šādas līdzdalības rezultātā, ko ietver attiecīgās programmas apjomā (Journal officiel de la République Française, 2017).

Līdzās augstākās izglītības mērķa ietekmei, kvalitātes nodrošināšanas pieeju daudzveidības pamatā parasti ir vēsturiskās un kulturālās atšķirības vai arī attiecīgās valsts augstākās izglītības struktūra, kuras ietvaros būtiski var atšķirties dažādu atbildīgo struktūrvienību atbildības sadale. Šādu atbildības sadali apsprieda EAIT izglītības ministriju pārstāvju mērķgrupā. Tajā tika ziņots, ka ārējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas mērķi pārsvarā noteica ministrija, savukārt par sistēmas metodoloģijas izstrādi bieži vien atbildīga bija ministrija un kvalitātes nodrošināšanas aģentūra, proti, ministrija pieņēma lēmumus saistībā ar vispārīgo ietvarstruktūru, savukārt kvalitātes nodrošināšanas aģentūras darbs bija saistīts ar kvalitātes nodrošināšanas sistēmas īstenošanas praktiskajiem jautājumiem. Daudzos gadījumos bija noprotams, ka to veica, konsultējoties ar iesaistītajām pusēm. Vairums mērķgrupas dalībnieku uzskatīja, ka tiem zināmo sistēmu tiesiskā regulējuma ietvaros bija iespējams ievērot ESG, taču projekta gaitā tika minēti daži pretrunīgi piemēri, it īpaši saistībā ar standartiem 2.6 (Ziņojumi) un 2.7 (Sūdzības un apelācijas).

Spriežot pēc mērķgrupā pārstāvētajām sistēmām, ārējās pārbaudes veica vienīgi kvalitātes nodrošināšanas aģentūras, lai arī galīgā lēmuma pieņemšanas procesā (ja tāds tika veikts) bija iesaistītas dažādas struktūrvienības. Atšķirības bija saistītas arī ar apelācijas procesu, proti, dažās sistēmās atbildības sadale bija atkarīga no apelācijas veida (pret procedūru vai lēmumu), kas lielā mērā atspoguļoja atbilstošo atbildības sadali, veicot pārbaudes un pieņemot galīgos lēmumus.

Dažos gadījumos atbildības sadale ir cieši saistīta ar ārējās kvalitātes nodrošināšanas vispārīgo nozīmi attiecīgās valsts augstākās izglītības sistēmā un tās mērķiem. 2015. gada Boloņas procesa īstenošanas ziņojumā bija raksturota ārējās kvalitātes nodrošināšanas interešu centru dažādība, proti, vai tā ir vērsta uz institūcijām vai programmām, vai arī uz abām. Tajā arī bija norādīts, ka divās trešdaļās EAIT valstu ārējā kvalitātes nodrošināšana ir vērsta galvenokārt uz pārskatatbildību, savukārt vienā trešdaļā šo valstu - uz kvalitātes uzlabošanu (90. lpp.). Spriežot pēc 2018. gada Īstenošanas ziņojuma (ko paredzēts sagatavot turpmāk) projekta, šī situācija nav būtiski mainījusies.

3. piemērā ir raksturotas ārējās kvalitātes nodrošināšanas dažādās funkcijas un atbildības sadale starp dažādām struktūrvienībām atbilstoši ESG.

3 piemērs: Ārējās kvalitātes nodrošināšanas loma un atbildības sadale

Somijā ārējās kvalitātes nodrošināšanas procesu - kvalitātes auditu - loma ir atbalstīt institūcijas iekšējo kvalitātes vadības sistēmu izstrādē. Piešķirto grādu atzīšanu vai finansējumu neietekmē ne pozitīvs, ne negatīvs audita rezultāts. Lēmumus saistībā ar šiem jautājumiem pieņem Izglītības un kultūras ministrija, pamatojoties uz tiesību aktiem un četru gadu izpildes līgumiem, kam nav tiešas saistības ar kvalitātes auditiem vai kvalitātes nodrošināšanas aģentūru līdzdalību (ENQA 2017a).

Dānijā ārējās kvalitātes nodrošināšanas procesa loma ir ziņojuma sagatavošana, pamatojoties uz kuru iespējams pieņemt lēmumu par augstākās izglītības iestādes un tās īstenoto programmu akreditāciju. Dānijas tiesiskais regulējums nosaka, ka minētos ziņojumus sagatavo Dānijas Akreditācijas institūcija, savukārt lēmumu pieņem Akreditācijas padome, kā pierādījumu izmantojot ziņojumu vispārīgo novērtējumu un ieteikumus. (ENQA 2016).

Attiecībā uz Horvātijas augstākās izglītības sistēmu jānorāda, ka par studiju programmu sākotnējās akreditācijas apelāciju izskatīšanas kārtību nav atbildīga kvalitātes nodrošināšanas aģentūra, proti, Horvātijas Zinātnes un augstākās izglītības aģentūra (ASHE), bet gan atbilstošā ministrija. Institūcijas drīkst apstrīdēt galīgo lēmumu vienīgi tad, ja ministrijā ir iesniegta apelācijas prasība saistībā ar galīgo lēmumu (ENQA 2017c).

Neatkarīgi no tā, kā ārējā kvalitātes nodrošināšana ir organizēta sistēmā, **tās mērķi un atbildības sadali ieteicams skaidri norādīt visām iesaistītajām pusēm**, jo tam ir būtiska nozīme uzticamības un pārredzamības sekmēšanā gan sistēmu, gan starpsistēmu līmenī. Turklāt minētais nodrošina spēcīgāku mobilitātes un pārrobežu sadarbības ietvarstruktūru.

EQUIP projekta aktivitāšu rezultāti liecina par to, ka Eiropā joprojām regulāri veic ārējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmu reformas, kas rada papildu sarežģījumus. Bieži

vien šo reformu pamatā ir augstākās izglītības kopienas (gan institūciju, gan kvalitātes nodrošināšanas aģentūru) paustā nepieciešamība pārskatīt procesus un izdarīt tajos grozījumus, piemēram, jauna audita vai akreditācijas cikla sākumā tā, lai tie joprojām atbilstu to mērķim un tik ļoti neatkārtotos.

Tas ir īpaši raksturīgi sistēmās ar ilgāku ārējās kvalitātes nodrošināšanas pastāvēšanas laiku, kuru ietvaros institūcijas var būt izgājušas daudzus ciklus. Tomēr mērķgrupu diskusiju laikā radās jautājums par ārpus kvalitātes nodrošināšanas esošo (pārsvārā politisko) faktoru ietekmi uz ārējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas struktūru. Hopbahs (Hopbach (2012)) ir aprakstījis šo dinamiku starp politikas veidošanu un ārējo kvalitātes nodrošināšanu, raksturojot to kā svārstu, kas virzās starp pārskatbaidību, uzticamību un izmaiņām sabiedrībā.

Visu šo pārējo faktoru dēļ ir ļoti grūti precīzi noteikt, cik liela ietekme ir radīta ESG 2015 ieviešanas rezultātā. Daudzas aģentūras saistībā ar EQUIP ietvaros veikto izpēti paskaidroja, ka, lai arī tās bija veikušas vai gatavojās veikt izmaiņas to īstenotajos procesos, tas netika veikts tieši ESG pārskatīšanas, bet gan regulāras aģentūras kritēriju pārskatīšanas un pārbaudes rezultātā, vai arī tam par iemeslu ir bijušas izmaiņas valsts tiesību aktos vai kvalitātes nodrošināšanas pieejā. Šajos gadījumos ESG tika ievērots, taču tas nav tieši sekmējis attīstību.

Lai arī ārējās kvalitātes nodrošināšanas izmaiņas tika apspriestas visās iesaistīto pušu grupās, kvalitātes nodrošināšanas aģentūras personāla mērķgrupas uzmanības centrā bija izmaiņu pamatojums un motīvi. Šajā gadījumā bija skaidrs, ka starp politikas

veidotājiem un kvalitātes nodrošināšanas aģentūru valda zināma spriedze, tomēr šī dinamika nebija tik izteikta diskusijās ar citām iesaistīto pušu grupām, kuras mazāk izteikti izšķiras starp kvalitātes nodrošināšanas aģentūru un ministriju.

Gadījumos, kad aģentūra jaunas sistēmas izstrādes procesā jutās zināmā mērā izolēta, tās ietekmes trūkums parasti bija cieši saistīts ar ārējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas pamatuzdevumu un mērķiem, jo īpaši situācijā, kad bija novērojamas izmaiņas valdībā un tās politiskajos mērķos. Citās sistēmās šādas izmaiņas ierosināja aģentūra, vai arī tā ļoti aktīvi iesaistījās jaunas sistēmas izstrādē, kā rezultātā bija iespējams nodrošināt labāku atbilstību ESG un aktīvāku iesaistīto pušu līdzdalību.

Lai nodrošinātu, ka tiesību akti nav šķērslis ESG īstenošanai, un uzņemtos lielāku atbildību par ārējās kvalitātes nodrošināšanas ietvarstruktūru, **valsts iestādēm ieteicams pielāgot tiesiskos regulējumus tā, lai kvalitātes nodrošināšanas aģentūras un institūcijas varētu īstenot ESG izklāstītās ieceres, un pārliecināties, ka ārējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas pamata struktūru reglamentējošie noteikumi atbilst mērķim.** Viens no galvenajiem šādiem pasākumiem iesaistīto pušu līdzdalība diskusijās par sistēmas mērķi un projektu, tādēļ **kvalitātes nodrošināšanas aģentūras tiek aicinātas aktīvi iesaistīties jebkuros ar konsultācijām saistītajos procesos.**

Lai arī ESG ievērošanai kvalitātes nodrošināšanas sistēmu projekta izstrādes procesā ir būtiska nozīme, diskusijās ar kvalitātes nodrošināšanas aģentūru personālu tika secināts, ka dažās sistēmās nav skaidrības par to, vai salīdzinošais vērtējums joprojām būs ārējās kvalitātes nodrošināšanas pamatā (kā norādīts standartā 2.4). Par piemēriem izmantoja sistēmas, kurās pastiprinātu uzmanību pievērš metrisku datu izmantošanai (skat. 4. piemēru). Šāda pieeja ir raksturīga institūcijām, kurās ir labi attīstītas iekšējās informācijas sistēmas precīzu un aktuālu datu apkopošanai, un tā patiešām var motivēt institūcijas to uzlabot, taču tajā pašā laikā rodas jautājums, vai izmantotie metriskie dati var aizstāt kvalitāti.

Mērķim atbilstošu un jēgpilnu mācīšanos raksturojošu rādītāju apzināšanas problēma ir plaši apspriesta dažādos kopš 1980. gada veiktajos pētījumos. Rādītāji, kas ir vērsti uz mācīšanu un mācīšanos (pretēji pētniecībai), piemēram, personāla/studentu skaita proporcija, studentu atbirums, laiks līdz iestādes absolvēšanai un aptaujas par studentu apmierinātību, iespējams, visi ir būtiski rādītāji, taču tiem ir zināmi ierobežojumi, ja nepieciešams ticami raksturot mācīšanās un mācīšanas procesus (piemēram, studentu aptaujas bieži vien neliecina par mācīšanas efektivitāti, un tās var ietekmēt dažādi aizspriedumi, piemēram, dzimums). Turklāt, kā bieži vien tiek norādīts, viss izmērāmais ne vienmēr ir jēgpilns vai atbilstošs mērķim, un viss jēgpilnais ne vienmēr ir izmērāms.

4. piemērs: Metrisko datu izmantošana ārējā kvalitātes nodrošināšanā

Dažās valstīs ārējā kvalitātes nodrošināšanā vairāk uzsver metrisko datu izmantošanu, un Apvienotā Karaliste ir viens no visspilgtākajiem piemēriem. Apvienotajā Karalistē metriskajiem datiem divos nesen izstrādātajos ārējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas virzienos, proti, Iestādes ikgadējam apsekojumam (APR) un Mācīšanas akadēmiskās izcilības ietvarstruktūrai (TEF), ir būtiska nozīme. Anglijas Augstākās izglītības finansēšanas padome (HEFCE), veicot APR, izmanto dažādus datus, lai informētu par spriedumiem, kas ir pieņemti saistībā ar kvalitāti un standartiem institūcijās. Izmantojot TEF, komiteja pārskata ierobežotāku datu kopu, kā arī balstās uz pašu institūciju sniegtajiem papildinošajiem ziņojumiem, lai piešķirtu zelta, sudraba vai bronzas apbalvojumus par mācīšanas kvalitāti. Abos gadījumos izmantotie pamatdati ir studentu atbirums, to valsts līmeņa studentu aptauju rezultāti, ar kuru palīdzību tiek apkopoti pēdējā studiju gada pirmsdiploma studentu viedokļi par viņu pieredzi universitātē, un nodarbinātība vai citi studiju statistikas dati, kas tikuši iegūti sešus mēnešus pēc iestādes absolvēšanas. Abos gadījumos ir tikusi veikta datu salīdzinošā vērtēšana, lai sniegtu norādes par to, vai institūcija tās darbības kontekstā ir sasniegusi plānotos rezultātus, vai ne (Hazell; Cullis 2017).

Lai arī diskusijās par ārējo kvalitātes nodrošināšanu jautājums par augstākās izglītības sistēmas vispārīgās struktūras ietekmi pamatoti tika uzsvērts vairākkārt, minētais būtiski ietekmē arī iekšējās kvalitātes nodrošināšanas struktūru. Kā piemērus iespējams minēt vairākas jomas, kurās valsts līmeņa noteikumi lielā mērā ietekmē to, kā institūcija uztver noteiktas ESG jomas. Piemēram, nepieciešamība programmu raksturojumos atsaukties uz nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru (standarts 1.2) ir atkarīga no valsts līmenī izstrādātās ietvarstruktūras. Lai arī kopš 2015. gada ir vērojama attīstība šajā virzienā, no 2018. gada Boloņas procesa īstenošanas ziņojums (ko paredzēts sagatavot turpmāk) noprotams, ka daudzas valstis joprojām nav veikušas pašnovērtējumu, vērtējot to nacionālās kvalifikāciju ietvarstruktūras atbilstību EAIT kvalifikāciju ietvarstruktūrai.

Vēl viens no piemēriem ir situācija, kad studentu uzņemšanas kritēriji (standarts 1.4) bieži vien ietekmē valsts tiesību akti, kas reglamentē pieeju augstākajai izglītībai (vai institūcijas var noteikt pašas savus kritērijus, vai arī ir piemērojami valsts noteiktie ierobežojumi (numerus clausus), vai arī visiem atbilstošajiem kandidātiem ir šādas piekļuves tiesības). Tādējādi ārējā vide būtiski var ietekmēt to, kā daudzas jomas ir organizētas iekšējā kvalitātes nodrošināšanā.

Institūciju atbildība par kvalitāti

Visu iesaistīto pušu vidū valdīja vienprātība par iekšējās kvalitātes nodrošināšanas būtību, proti, institūcijas lomu, uzņemoties atbildību par tās darbības kvalitātes nodrošināšanu un pilnveidošanu un ikvienas institūcijas nepieciešamību izstrādāt iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmu atbilstoši iekšējam kontekstam. Ārējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas zināmā mērā regulē iekšējās kvalitātes nodrošināšanas struktūru, taču ministriju mērķgrupu dalībnieki norādīja, ka tiesību akti parasti nosaka institucionālās atbildības principu. Noregulējuma līmenis var būt atkarīgs no daudziem faktoriem, tostarp ārējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas attīstības pakāpes un tā, vai ārējās kvalitātes nodrošināšanas sistēma ir vērstā uz atbilstību, vai arī uz kvalitātes pilnveidošanu.

Arī kvalitātes nodrošināšanas aģentūras izstrādāto norāžu veids ir atkarīgs no ārējās kvalitātes nodrošināšanas īstenošanas līmeņa. Pēdējos gados ir pieaudzis to valstu nodrošināšanas sistēmu skaits, kurās galvenā uzmanība tiek pievērsta institucionālajām kvalitātes nodrošināšanas sistēmām vai kurās institūcijām minēto piedāvā vismaz kā iespēju. Kā liecina EQAR rīcībā esošie dati, dažās valstīs programmas akreditācija ir nepieciešama vienīgi tad, ja attiecīgā institūcijas akreditācija nav bijusi sekmīga, un programmu ārējā kvalitātes nodrošināšanā izmanto mazāk stingras pieejas (EQAR tīmekļa vietne).

Ārējās kvalitātes nodrošināšanas pieejas maiņa tieši ietekmē institūciju iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas. Tā vietā, lai studiju programmu periodisko pārskatīšanu koordinētu aģentūra atbilstoši tās kritērijiem, institūcijām minētais ir

jāveic patstāvīgi, izmantojot vai nu pašu izstrādātās, vai arī ārēji noteiktās procedūras un kritērijus, kā arī jāizdara savi secinājumi par to īstenoto programmu situāciju un to pilnveides iespējām. Šī iemesla dēļ var būt nepieciešams veikt visaptverošu politiku un procedūru pārskatīšanu, taču tā vienlaicīgi var būt lieliska iespēja veidot jaunu iekšējo praksi.

Šādā gadījumā **institūcijām ieteikums izstrādāt institūcijas kontekstam un tādējādi arī nolūkam atbilstošākas sistēmas, kuras atbilst iekšējās kvalitātes nodrošināšanas mērķiem, nevis orientēties vienīgi uz ārējās kvalitātes nodrošināšanas prasību ievērošanu.** 5. piemērā ir raksturots, kā vienas sistēmas institūcijas ir pielāgojušas programmu kvalitātes nodrošināšanas pieeju institucionālajam līmenim un kādas ir bijušas iekšējās sekas.

5.piemērs: Ārējās kvalitātes nodrošināšanas pieejas pielāgošana institucionālām līmenim

2015. gadā flāmu ārējās kvalitātes nodrošināšanas ietvarstruktūrā tika ieviestas izmaiņas, kas paredzēja pieejas pielāgošanu institucionālajam, nevis programmu līmenim. Pēc pirmās institucionālo pārskatu kārtas, pamatojoties uz Nīderlandes un Flandrijas Akreditācijas organizācijas (NVAO) sagatavotā pārskata ziņojuma, bija secināms, ka šīs izmaiņas sekmēja turpmāku kvalitātes kultūras attīstību institucionālajā līmenī un ļāva institūcijām izstrādāt to iekšējam kontekstam atbilstošas iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas (NVAO 2017).

Viens no šādiem piemēriem ir Lēvenes Katoļu universitāte (KU Leuven), kura ieviesa jaunu sistēmu, kas ietvēra iekšējo pārbaudi visa akadēmiskā gada laikā visos trīs līmeņos, proti, programmas, fakultātes un universitātes līmenī. Katrā līmenī norisinājās diskusijas ar iesaistītajām pusēm, un tika sagatavoti ziņojumi, kuros bija raksturotas galvenās atziņas, paraugprakse un iespējamie pasākumi, kas bija par pamatu nākamajā līmenī organizējamo diskusiju aizsākšanai. Tā kā universitātei šī bija jauna pieeja, no 2015. līdz 2016. gadam tika īstenota izmēģinājuma fāze, kas paredzēja integrētus pārraudzības un novērtēšanas pasākumus, lai tādējādi noskaidrotu pieejas pilnveides iespējas turpmākajos gados (Annaert u.c. 2017).

Līdzās iepriekšminētajam ESG 2015 vairāk uzsvēra nepieciešamību veikt nepārtrauktu programmu monitoringu, nošķirot šo jomu no programmu izstrādes un apstiprināšanas un iekļaujot to atsevišķā standartā (standarts 1.9 - ESG 2005 šie pasākumi bija apvienoti vienā vienotā standartā). 2015. gadā EUA secināja, ka nav pieejams pietiekami daudz informācijas, kas ļautu veikt pārskatu Eiropas līmenī par to, kā tieši EAIT institūcijās notiek iekšējais programmu monitorings un pārskatīšana,

taču ir novērojams aizvien pieaugošs spiediens uz institūcijām, lai tās pierādītu, ka šis process norit ticami (Gover u.c., 2015, 25. lpp.).

EQUIP mērķgrupas dalībnieki minēja vairākus pasākumus iekšējās programmu pārskatīšanas sekmēšanai, kurus veic tiem zināmajās institūcijās. Daži no gadījumiem ir raksturoti 6. piemērā.

Universitāšu mērķgrupā diskutēja par tādiem specifiskiem jautājumiem, kā apmēru, kādā institūcijai iekšējās pārskatīšanas ietvaros būtu jāpaļaujas uz ārējo salīdzinošo skatījumu, kā institūcija var pierādīt kvalitātes nodrošināšanas aģentūrai, ka tā ir izstrādājusi atbilstošos pasākumus un ka tie ir efektīvi, kādi pierādījumi ir nepieciešami un iesniedzami un vai institūcijas informācijas sistēmas atbilst šīm vajadzībām. Profesionālo augstāko izglītību piedāvājošo institūciju mērķgrupā izvirzītie jautājumi, kas, iespējams, nav tik pārsteidzoši, tiešāk bija saistīti ar to, kā iesaistīt darba devēju programmu pārskatīšanas procesā, rast līdzsvaru starp dažādu iesaistīto pušu iecerēm par programmu un tās absolventiem, un kā vispārīgi izvērtēt studiju rezultātus un gūtās prasmes un iemaņas, un sniegt pierādījumus minētajam.

Šie piemēri patiešām raksturo divas dažādas pieejas attiecībā uz iekšējās kvalitātes nodrošināšanas struktūru. Vienā no pieejām institūcija apvieno kvalitātes nodrošināšanu ar stratēģisko vadību un definē kvalitātes nodrošināšanu kā līdzekli institūcijas mērķu sasniegšanas sekmēšanai. Otrā pieejā iekšējā kvalitātes nodrošināšana ir tieši saistīta ar studiju rezultātu definēšanu un novērtēšanu, turklāt tiek nodrošināta to atbilstība nacionālajai kvalifikāciju ietvarstruktūrai. EQUIP mērķgrupās pirmā no minētajām pieejām bija dominējoša universitāšu vidū, savukārt augstāko profesionālo izglītību piedāvājošās institūcijas vairāk orientējās uz otro pieeju.

Abas pieejas (proti, kvalitātes nodrošināšanas saskaņošana ar institūcijas stratēģisko attīstību vai studentu studiju rezultātiem) ir ietvertas vairākos ESG 1. daļā minētajos standartos, taču ir vērts norādīt, ka tās ir minētas arī EUA (2010. gada) un EURASHE (2012. gada) politikas ziņojumos par kvalitātes nodrošināšanu, kas liecina par to attiecīgo līdzdalību. Tomēr, lai arī mērķgrupās bija novērojamas atšķirīgas šīs tendences dominances proporcijas, jānorāda, ka dažkārt attiecīgās pieejas izvēle ir atkarīga tieši no ārējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas, nevis institūcijas veida. Ņemot vērā ārējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas ietekmi uz iekšējo kvalitātes nodrošināšanu, **kvalitātes nodrošināšanas aģentūrām un pārējām iesaistītajām pusēm ieteikums plānot ārējo kvalitātes nodrošināšanu tā, lai institūcijas iekšējo sistēmu izstrādes procesā varētu ņemt vērā to specifisko kontekstu.**

6. piemērs: Rīki un resursi informācijas apkopošanai par programmām

EQUIP mērķgrupās, apspriežot iespējamus rīkus un resursus, ko institūcija var izmantot informācijas apkopošanai par tās īstenotajām studiju programmām, bija iespējams apzināt turpmāk minētos pasākumus (kas nav norādīti īpašā secībā).

Cikliska iekšējā programmu pārskatīšana

Programmu kopu kopīga pārskatīšana

Tematiskās pieejas iekšējās pārskatīšanas veikšanai (īpašu kopīgu tēmu uzsvēršana, pārskatot programmu grupas)

Process: pašnovērtējums; informācijas, tostarp noteikto vērtību un rādītāju, pārskatīšana; stratēģisko un akadēmisko līmeņu iesaistīšana; turpmāka plānošana

Datu monitorings: iekšēja (rezultāti, attīstība u.c.) un ārēja (darba tirgus sniegums, nodarbinātības līmenis)

Programmas novērtēšanas un attīstības semināri, kuros piedalās visas kādas noteiktas programmas iesaistītās puses

Iekšējā komiteja, programmas padome, akadēmiskais senāts

Mērķgrupas/dalībnieku grupas kā metode detalizētākai viedokļu apkopošanai

Akadēmiskā personāla viedokļu apkopošana/iesaistīšana

Apaļā gala apspriedes ar darba devējiem un absolventiem

Ziņojumi no programmu direktoriem

Ārējo eksaminētāju iesaistīšana

Ilggadējā studentu, absolventu un pārējo iesaistīto pušu viedokļu apkopošana (ar aptauju palīdzību)

Ārējā (piemēram, profesionālo programmu) akreditācija, lai nodrošinātu atbilstību profesionālajiem standartiem to ensure compliance with professional standards

Raugoties no institūcijas perspektīvas, mērķgrupu dalībnieki pauda dažādus viedokļus par apmēru, kādā kvalitātes nodrošināšanā ir vēlams vai nepieciešams ievērot normatīvās vadlīnijas. Šāda viedokļu dažādība var būt saistīta ar iepriekšminētajiem aspektiem, kā arī institūcijas iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas attīstības līmeni un to, vai tai ir jāpārskata tās sistēma regulatīvo izmaiņu vai vienīgi kultūras atšķirību rezultātā.

Līdzās kritēriju formulēšanas rezultātā sniegtajiem norādījumiem un pārējām rokasgrāmatām, kas palīdz institūcijām praktiski īstenot ārējās kvalitātes nodrošināšanas procesu, daudzas aģentūras sniedz atbalstu institūcijām arī citos veidos. Kvalitātes nodrošināšanas aģentūru personāla mērķgrupā noritēja diskusijas par to, kādā apmērā aģentūra saistībā uz minēto var iesaistīties, neapdraudot tās ārējās kvalitātes nodrošināšanas procesu objektivitāti (vienu no piemēriem skatīt 7. piemērā). EQUAR Reģistra komitejas neseno pārskatītajā publikācijā „ESG izmantošana un interpretācija” (EQAR, 2017a) ir uzsvērts kvalitātes nodrošināšanas aģentūru darba pieaugošais daudzpusīgums, proti, aģentūras līdzās kvalitātes pilnveidošanai, kas ir to ierasto ārējās kvalitātes nodrošināšanas procesu pamatā, piedāvā konsultāciju pakalpojumus un apmācību iespējas. Ja šie abi darbības virzieni nav pietiekami nošķirti, rodas interešu konflikts, tādēļ rodas jautājums, kāda ir kvalitātes nodrošināšanas aģentūras funkcija.

7. piemērs: Kvalitātes nodrošināšanas aģentūru konsultējošā un regulatīvā darba līdzsvars

Lietuvas kvalitātes nodrošināšanas aģentūras (SKVC) ārējās pārskatīšanas ziņojumā izvērtēšanas komisija konstatēja, ka aģentūra sniedz „norādes un atbalstu augstākās izglītības iestādēm dažādās situācijās un dažādos veidos, piemēram, sagatavojoties novērtēšanas procesam”. Tas tika uzskatīts par īpašu priekšrocību institūcijām ar mazāk attīstītām kvalitātes nodrošināšanas sistēmām. Neskatoties uz to, radās bažas par to, ka daži no ieteikumiem, kurus aģentūra sniedz saistībā ar sagatavošanos novērtēšanas procesam, jo īpaši par pašnovērtēšanas procesa koordinēšanu, ir pārāk plaši un normatīvi. Pēc izvērtēšanas komisijas uzskatiem tādējādi pastāv risks negatīvi ietekmēt institūcijas autonomiju un ticību tās īstenotajiem procesiem. Šī iemesla dēļ komisijas ieteikums aģentūrai bija „būtiski samazināt tās konsultatīvo funkciju” (ENQA 2017b). EQUAR Reģistra komiteja piekrita šim atzinumam un uzsvēra, ka aģentūrai ir „skaidri jānošķir tās ārējā kvalitātes nodrošināšana no tās īstenotās konsultatīvās un orientējošās funkcijas, jo īpaši, ņemot vērā aģentūras līdzdalību pašnovērtējuma ziņojumu sagatavošanā” (EQUAR 2017b).

Komunikācija par kvalitātes nodrošināšanu

Komunikācijas nepieciešamība un būtība kvalitātes nodrošināšanā, jo īpaši tās mērķi, darbības principi un, kas ir visbūtiskāk, tās rezultāti un nozīme, ir jautājumi, kuri radās projekta aktivitāšu īstenošanas gaitā. Tam ir divi iemesli - pirmkārt, īpaši standarti saistībā ar minēto, kas ir ietverti ESG (standarti 1.8 un 2.6), un, otrkārt, papildu spiediens, ko rada ārpus kvalitātes nodrošināšanas esošie apstākļi.

Kvalitātes nodrošināšana pēc Boloņas procesa ieviešanas kļuva par vienu no galvenajām prioritātēm, taču tā pastāvīgi tiek kritizēta, norādot, ka tā pietiekami nenodrošina viegli uztveramu informāciju par augstākās izglītības kvalitāti. Šīs diskusijas ir interesantas arī tādēļ, ka par informācijas avotu aizvien biežāk izmanto reitingus un metriskos datus, kas salīdzinājumā ar citiem avotiem ir zināmā mērā pieejamāki (neskatoties uz šo datu iepriekšminētajiem trūkumiem). Tā rezultātā kvalitātes nodrošināšanas vērtība ir apšaubāma, un īpaši neskaidrs ir jautājums par kvalitātes nodrošināšanas informācijas pieejamību, salīdzināmību un lietderību. Attiecībā uz ticamas informācijas sniegšanu sabiedrībai ar ārējās kvalitātes nodrošināšanas atbalstu ir novērojami daži jauni uzlabojumi. ESG standarts 2.6 nosaka, ka ekspertu ziņojums jāpublicē pilnībā, taču šis nosacījums iepriekš aizsāka

plašas diskusijas ar dažām aģentūrām, kuras nerīkojās atbilstoši šim nosacījumam (Vercruysee; Proteasa, 2012, 32. lpp.). Tāpat dažās augstākās izglītības sistēmās ārējās kvalitātes nodrošināšanas ziņojumi, pamatojoties uz kuriem pieņemtais lēmums bija negatīvs, nav tikuši publicēti vispār (Vercruysee; Proteasa, 2012, 32. lpp. un EK/EACEA/Eurydice, 2015, 92.-93. lpp.). ESG standarta pārskatītais formulējums par ziņošanu nosaka, ka ziņojumi ir jāpublicē. Turklāt, balstoties uz EQAR norādīto, lai aģentūra būtu iekļauta reģistrā, tai ir jāpublicē visi ziņojumi neatkarīgi no rezultāta (EQAR, 2017a, 8. lpp.). Vēl viens no ieguldījumiem, kas atvieglo piekļuvi ziņojumiem un kas neietilpst atsevišķu aģentūru darba spektrā, ir ārējās kvalitātes nodrošināšanas rezultātu datubāze, ko pašlaik izstrādā EQUAR (vairāk informācijas skatīt 8. piemērā).

Pārskatītais standarts 2.6 liecina par diviem izaicinājumiem, ar ko iestādes saskaras, izmantojot kvalitātes nodrošināšanas ziņojumu kā komunikācijas līdzekli. Pirmkārt, nav skaidrs, cik lielā mērā sabiedrība apzinās, kuras aģentūras darbojas saskaņā ar ESG, un, otrkārt, EAIT ir dažas augstākās izglītības sistēmas, kurās lēmums par pilnu ziņojumu publicēšanu nav atkarīgs no kvalitātes nodrošināšanas aģentūras, citiem vārdiem, valsts tiesību akti ir pretēji ESG izklāstītajiem plānotajiem rezultātiem.

8.piemērs: Ārējās kvalitātes nodrošināšanas rezultātu datubāze

2017. gadā EQUAR uzsāka datubāzes izstrādi, lai tādējādi uzlabotu piekļuvi ticamai informācijai par augstākās izglītības iestādēm/programmām, saistībā ar kurām tika veikta ārējā kvalitātes nodrošināšana atbilstoši ESG. Datubāze veiks visu reģistrēto aģentūru ziņojumu un lēmumu salīdzināšanu un nodrošinās piekļuvi minētajam, ar ko paredzams uzlabot ārējās kvalitātes nodrošināšanas rezultātu pārredzamību un tādējādi atvieglot akadēmisko kvalifikāciju atzišanu.

Datubāze ir izstrādāta tā, lai būtu iespējams nodrošināt informāciju plašam lietotāju lokam, tostarp akadēmiskās atzišanas informācijas centriem (ENIC-NARIC), par akadēmisko atzišanu atbildīgajām amatpersonām augstākās izglītības iestādēs, studentiem, kvalitātes nodrošināšanas aģentūrām, ministriju pārstāvjiem un citām valsts iestādēm, kā arī sniegt atbalstu dažāda veida lēmumu pieņemšanā (piemēram, saistībā ar akadēmisko grādu atzišanu, studentu mobilitāti, piešķirumu un aizdevumu pārnēsamību) (EQAR 2016).

Otra problēma, kas ir saistīta ar ārējās kvalitātes nodrošināšanas ziņojumu izmantošanu kā publisko komunikācijas līdzekli, ir salīdzināmība. Pastāv vienots uzskats, ka kvalitātes nodrošināšanas mērķis nav nodrošināt institūciju un sistēmu salīdzināšanu un ka kvalitātes nodrošināšanas ziņojumus nevajadzētu izmantot reitingu vai rangu tabulu sagatavošanai. Kā liecina ENQA veiktais pētījums par ārējās kvalitātes nodrošināšanas ziņojumiem, ir novērojamas būtiskas atšķirības starp šo ziņojumu struktūru un saturu, kā rezultātā jebkurā gadījumā ir ļoti grūti veikt jebkādu salīdzināšanu (ENQA, 2014). Tā paša pētījuma ietvaros tika secināts, ka Eiropas vienotais ārējās kvalitātes nodrošināšanas ziņojumu paraugs nebija izmantojams ziņojumu atšķirīgo mērķu un kontekstu dēļ, taču tika sniegtas dažas vispārīgas norādes gan kopsavilkuma, gan pilnu ziņojumu uzlabošanai. EQUIP projekta ietvaros notikušās diskusijas liecina par to, ka šie secinājumi ir aktuāli pat līdz šim brīdim un ka tos ir vērts pārskatīt, lai uzlabotu ziņojumu lietderību.

Izmantojot ārējās kvalitātes nodrošināšanas rezultātus kā komunikācijas rīku, vispirms ir vērts noskaidrot vislielāko mērķauditoriju. Šis bija viens no jautājumiem, kas mērķgrupās radās vairāku iesaistīto pušu vidū. Diskusiju rezultātā tika secināts, ka ziņojumi nevar ietvert visu un būt paredzēti ikvienam, un tā tam patiešām nevajadzētu būt. Ir nereāli cerēt, ka ārējā kvalitātes nodrošināšana sniegs atbildes uz visiem iespējamajiem jautājumiem par kādas programmas vai institūcijas kvalitāti vai ka tā atbildīs visu iesaistīto pušu (tostarp sabiedrības) cerētajam. Turklāt tā rezultātā ziņojumi ne visiem būtu saprotami.

ESG 2015 izpratnē ārējās kvalitātes nodrošināšanas ziņojumu mērķauditorija ir „akadēmiskā sabiedrība, ārējie partneri un citas iesaistītās puses” (standarts 2.6), taču ESG iepriekšējā versijā šī mērķauditorija nekādā veidā nebija definēta. Mērķgrupu dalībnieki centās definēt ziņojumu mērķgrupas, taču viņu sniegtās atbildes ievērojami atšķīrās un bija atkarīgas no kvalitātes nodrošināšanas mērķa to attiecīgajā kontekstā. Kopumā jānorāda, ka situācijā, kad kvalitātes nodrošināšanas mērķis bija izglītības kvalitātes nodrošināšana, kā mērķauditorija pārsvarā tika definētas ārējās iesaistītās puses (studenti, viņu vecāki, darba devēji un sabiedrība kopumā), taču, ja tās mērķis bija nodrošināt pamatu ar akreditāciju saistītu vai līdzīgu lēmumu pieņemšanai, par mērķauditoriju uzskatīja kvalitātes nodrošināšanas aģentūras vai attiecīgās ministrijas lēmēj institūciju, un ja par mērķi tika izvirzīta pašas institūcijas atbalstīšana tās darba uzlabošanā, kā mērķauditorija tika definēta attiecīgā institūcija vai pārējās institūcijas, kuras var izmantot ziņojumus kā motivāciju pašu attīstības sekmēšanai.

Papildu grūtības radīja fakts, ka vairumā gadījumu aģentūras centās aptvert vismaz divas, ja ne visas trīs, mērķauditorijas.

Pat tad, ja ir vairākas mērķauditorijas, **kvalitātes nodrošināšanas aģentūrām ieteikums skaidri noteikt to mērķauditorijas tā, lai gan ziņojumu autoriem, gan lasītājiem būtu skaidrs ziņojuma mērķis un mērķauditorija.**

Nemot vērā ierobežojumus, kas ir attiecināmi uz ārējās kvalitātes nodrošināšanas ziņojumiem kā rīkiem informācijas sniegšanai par kādas institūcijas piedāvātās izglītības kvalitāti, ir vērts atsaukties uz standartu 1.8 par sabiedrības informēšanu, kas nosaka, ka „augstskolām ir jāpublicē informācija par savu darbību, tostarp arī par piedāvātajām programmām [...]”. Saistībā ar šī standarta īstenošanu mērķgrupu dalībnieki diskusiju laikā saskārās ar trim problēmām, kuras saasinās, akcentējot ārējo kvalitātes nodrošināšanu institūcijas, nevis programmas līmenī, un nepieciešamību pierādīt kvalitātes nodrošināšanas vērtību politikas veidotājiem.

9. piemērs: Ar kvalitātes nodrošināšanu saistītās informācijas sniegšana

Šveicē ar kvalitātes nodrošināšanu saistītās informācijas sniegšana ir viens no galvenajiem izaicinājumiem un būtisks pienākums gan attiecībā uz kvalitātes nodrošināšanas aģentūru, gan institūciju.

Lai vērstu sabiedrības uzmanību uz šo faktu, Šveices Akreditācijas un kvalitātes nodrošināšanas aģentūra (AAQ) veltīja savu pirmo institūciju akreditācijas dienu šai tēmai ar nosaukumu „Don't just do good, but talk about it” („Labi darbi izpaužas ne tikai darbos, bet arī vārdos”). Apzinot saikni starp kvalitātes un komunikācijas kultūru, konferencē institūciju pārstāvji varēja diskutēt par to, kāda informācija ir sniedzama, kas ir tās mērķauditorija un kādi informācijas sniegšanas kanāli ir izmantojami (AAQ tīmekļa vietne).

Ja runājam par institucionālo līmeni, Lozannas Universitātē ikvienā auditorijā ir redzams plakāts ar atzīmes punktiem, kuros ir paskaidrots, kādēļ mācīšana tiek novērtēta un kā tas tiek veikts. Tas ir ne tikai atgādinājums mācībspēkiem un studentiem par kvalitātes nodrošināšanas praktiskajiem aspektiem, bet arī sekmē kvalitātes nodrošināšanas procesu uzskatāmību, pieejamību un pārredzamību.

Pirmkārt, gadījumos, kad ārējās kvalitātes nodrošināšanas ziņojumu mērķis ir noskaidrot, kā darbojas iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas, institūcijas loma, proti, sniegt sabiedrībai „skaidru, precīzu, objektīvu, aktuālu un viegli pieejamu” informāciju par studiju programmām ir vēl jo būtiskāka, jo kvalitātes nodrošināšanas aģentūra, sagatavojot ziņojumu, šo funkciju īsteno mazākā apmērā. Studentu mērķgrupas dalībnieki atzina, ka ārējās kvalitātes nodrošināšanas ziņojumi potenciālajiem studentiem nekad nav bijuši galvenais informācijas avots. ESU pētījuma rezultāti liecina par to, ka studenti pārsvarā balstās uz pašu institūciju sniegto informāciju (institūcijas vai programmas tīmekļa vietnē) un ka šī informācija ir potenciālo studentu vissvarīgākais informācijas avots (ESU, 2013, 46. lpp.). Tomēr tika norādīts, ka situācijā, kad galvenā uzmanība uz ārējo kvalitātes nodrošināšanu ir vērsta institucionālajā līmenī, vairs nav iespējams izmantot savstarpējas norādes uz institūcijas un kvalitātes nodrošināšanas aģentūras sniegto informāciju par studiju programmām.

Otrkārt, mērķgrupas dalībnieki norādīja, ka standarta 1.8 formulējumā ir minēts, ka augstskolām ir jāpublicē informācija par savu darbību, taču ne šādu darbību kvalitāti, kas, kā noprotams, ir drīzāk netieša prasība. Treškārt, standartā nav minēts, ka augstskolām ir pienākums informēt sabiedrību par to, kā tā nodrošina vai sekmē savas darbības kvalitāti.

Šajā kontekstā rodas jautājums, kā sabiedrība var uzticēties sniegtās informācijas pareizībai, ja tā netiek informēta par to, kādus pasākumus iestāde veic, lai nodrošinātu solītā izpildīšanu. Šajā gadījumā būtiska nozīme var būt aģentūras sagatavotajam ārējās kvalitātes nodrošināšanas ziņojumam. Ja ārējās kvalitātes nodrošināšanas funkcija ir veikt kādas institūcijas vai programmas iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas pārbaudi, vispiemērotākais veids, kā šī institūcija var informēt sabiedrību par tās sistēmu efektivitāti, ir atsaukšanās uz tās iekšējās kvalitātes nodrošināšanas ziņojumu gluži tāpat, kā tā sniedz ziņojumus par izglītības sniegšanas kvalitāti.

Neatkarīgi no izvēlētas pieejas, **institūcijām ieteikums izstrādāt skaidru stratēģiju, lai informētu sabiedrību par tās darbību un tās veiktajiem pasākumiem kvalitātes nodrošināšanai, tostarp atsaucoties uz ESG standartā 1.8 izklāstītajiem plānotajiem rezultātiem.**

Pēdējais, bet ne mazāk svarīgais izaicinājums saistībā ar komunikāciju ir institūciju iekšējā komunikācija, kas ir cieši saistīta ar kvalitātes kultūras attīstību, tādēļ tas detalizēti tiks apspriests nākamajā nodaļā.

Kvalitātes kultūra vai birokrātija?

Aplūkojot kvalitātes nodrošināšanu tās funkcijas, proti, regulatīvā procesa, kontekstā, tā nenoliedzami ietver formālos aspektus, taču pastāv vienots uzskats, ka formāliem procesiem ir jāietver kultūras elementi, lai šie procesi būtu efektīvi. Minētais ir norādīts ESG 2015, kas paredz nepieciešamību sekmēt kvalitātes kultūras attīstību EAIT kā vienu no četriem kvalitātes nodrošināšanas principiem (ESG 2015, 8. lpp.). EQUIP projekta aktivitāšu rezultāti vēlreiz apliecināja, ka kvalitātes kultūras sekmēšanai ir prioritāra nozīme gan institūciju, gan kvalitātes nodrošināšanas aģentūru darba kārtībā. Daudzas EQUIP dalīborganizācijas ir veikušas dažādus pasākumus kvalitātes kultūras pilnveidošanā, it īpaši EUA, kura ir īstenojusi daudzus projektus saistībā ar šo tēmu un publicējusi rezultātus. Šajā nodaļā būtu lietderīgi nevis censties apkopot visu iepriekšminēto, bet gan akcentēt dažus galvenos apsvērumus, kas radās EQUIP projekta aktivitāšu gaitā.

Kvalitātes kultūras un birokrātijas samērs ir cieši saistīts ar attiecīgajā sistēmā un institūcijā dominējošo kvalitātes nodrošināšanas pieeju. Šindlera u.c. zinātniskajā literatūrā (skat. šī ziņojuma ievada daļu) minētajām kvalitātes definīcijām piekrita arī dažādu mērķgrupu dalībnieki, kuri daudzos gadījumos identificēja visu četru definīciju pazīmes (mērķtiecīgs, atbildīgs, ārkārtējs un pārveidojošs) gan iekšējās, gan ārējās tiem zināmās kvalitātes nodrošināšanas sistēmās.

Neskatoties uz to, dominējošā bija mērķtiecīgā pieeja, proti, kvalitātes nodrošināšanas mērķis bija nodrošināt darbību un rezultātu atbilstību to noteiktajam mērķim. Minētais atbilst ESG raksturotajai orientācijai uz atbilstību mērķim kvalitātes nodrošināšanas sistēmu izstrādes procesā. Lai tas būtu iespējams, gan attiecībā uz iekšējās, gan uz ārējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmu ir jānodrošina visaptverošs dialogs, kā arī kopīga vienošanās par kvalitātes nodrošināšanas sistēmas mērķiem un attiecīgās institūcijas vai augstākās izglītības sistēmas pamatuzdevumu. Tāpat ir jāīsteno nepārtraukts pārdomas rosinošs process, jo uzdevumu un mērķu maiņas gaitā ir jāmaina arī kvalitātes nodrošināšanas procesi, lai tiem pielāgotos un nodrošinātu atbilstību mērķim.

Otra EQUIP mērķgrupās dominējošā pieeja bija atbildīguma pieeja. Minētais pārsvarā bija saistīts ar institūcijas atbildību attiecībā pret kvalitātes nodrošināšanas aģentūru, mazāk akcentējot atbildību pret sabiedrību kopumā vai citām iesaistītajām pusēm. Tā rezultātā šī pieeja pārsvarā tika minēta saistībā ar sistēmām un institūcijām, kurās vairāk uzsver vērtēšanu atbilstoši minimālo standartu kopumam, bet mazāk - kvalitātes nodrošināšanas aspektu uzlabošanu.

Gadījumos, kad mērķgrupas dalībnieki to institūcijas vai sistēmas īstenoto pieeju raksturoja kā pārveidojošo pieeju, radās jautājums, kas tiek pārveidots. Kad sākotnēji tika ieviesta koncepcija, kurā kvalitāte tika aplūkota pārveides kontekstā, tā galvenokārt attiecās uz pārmaiņām, kuras studenti piedzīvo studiju laikā. Tā rezultātā radās cieša saikne ar studentu iegūstamās izglītības kvalitāti. Tomēr mērķgrupu dalībnieki norādīja, ka kvalitātes nodrošināšanas sistēmas aizvien vairāk tiek orientētas uz studiju programmu pārveidošanu vai institūciju pārveidošanu par organizācijām, citiem vārdiem, tagad pārveidošana vairāk attiecas uz organizācijas kvalitāti, nevis indivīdu.

Vismazāk izplatītākā kvalitātes pieeja mērķgrupas dalībnieku vidū bija ārkārtējā pieeja. Akadēmiskās izcilības koncepcija tika atzīta par dominējošo pētniecības jomā, nevis saistībā ar mācīšanu un mācīšanos, kas bieži vien ir atkarīgs no pasniedzēja un studenta rakstura iezīmēm, kā arī mācīšanas tradīcijām, kuras savukārt ir cieši saistītas ar pasniedzēja akadēmisko brīvību. Turklāt daudzi mērķgrupas dalībnieki izteica kategoriskus iebildumus pret ārējās kvalitātes nodrošināšanas orientēšanu uz akadēmiskās izcilības apzināšanu un atzīšanu, norādot, ka ir grūti definēt un novērtēt akadēmisko izcilību augstākajā izglītībā, jo īpaši, ņemot vērā tendenci aizvien vairāk (balstoties uz studentcentrētas mācīšanas paredzamajiem rezultātiem) akcentēt pielāgošanos mācīšanas metodēm, lai tādējādi apmierinātu dažāda veida un līmeņa studentu un studentu grupu vajadzības. Kā iemesli izteiktajiem iebildumiem tika minēta arī iespējamā negatīvā ietekme uz studentiem, kurus neuzskata par „akadēmiski izcilīgiem”, un bažas par akadēmiskās izcilības saistību ar studiju finansējumu.

Viena no kopīgajām sarunu tēmām EQUIP mērķgrupā, kas ir būtiska arī kvalitātes nodrošināšanas skatījumā, bija atšķirības starp teoriju un realitāti jeb, citiem vārdiem, starp cerēto un reāli praksē īstenoto. Daudzi mērķgrupas dalībnieki norādīja, ka, lai arī to institūcijas vai sistēmas darbības pamatā ir viena veida kvalitātes nodrošināšanas pieeja, praksē tā var mainīties. Tam par iemeslu var būt grūtības izvairīties no neizbēgamiem birokrātiskiem priekšstatiem, kas ir cieši saistīti ar administratīviem procesiem, nepieciešamība izstrādāt vismaz dažus minimālos standartus, lai nodrošinātu pamata līmeņa kvalitāti, vai aizvien pieaugošā metrisku datu nozīme dažās sistēmās, kā rezultātā ir novērojama orientēšanās uz noteiktiem kritērijiem kā „sistēmas apspēlēšanas” veidu.

Šīs atšķirības starp praksi un teoriju rada ietekmi un diskusijas par kvalitātes kultūru. Visas iesaistītās puses ir vienprātis par nepieciešamību sekmēt institūcijā kvalitātes kultūru, turklāt tā ir minēta dažādās stratēģijās un institūciju kvalitātes nodrošināšanas politikā, taču daudzos gadījumos iedibinātā prakse neliecina par minētā īstenošanu. Kvalitātes nodrošināšanas procesa raksturs ir atkarīgs no tā, vai ārējās kvalitātes nodrošināšanas pieeja ir orientēta uz atbilstību vai kvalitātes pilnveidi, turklāt minētais ietekmē institūcijas pieeju šim uzdevumam, kā arī to, kāda kultūra tā rezultātā rodas. Līdzās ārējās kvalitātes nodrošināšanas struktūrai ir arī daudzi citi būtiski faktori, kuri ievērojami ietekmē kvalitātes nodrošināšanas kulturālos aspektus, kā arī starp teoriju un praksi pastāvošo atšķirību novēršanu.

2013. gadā Eiropas Kvalitātes nodrošināšanas forumā prezentētajā ziņojumā Vettori un Loukkola (Vettori; Loukkola (2014)) bija apzinājuši trīs savstarpēji saistītas jomas, kas ir uzskatāmas par iemeslu konstatētajām neatbilstībām un kā tādas arī ir apspriežamas, proti, iniciatīva, izpratnes radīšana un komunikācija. EQUIP mērķgrupas diskusijās tika apstiprināts, ka tās ir galvenās jomas, kurām pēc visu iesaistīto pušu uzskatiem ir jāpievērš vairāk uzmanības.

Iniciatīvas izpratnē vienlīdzības nodrošināšana sagādāja zināmas grūtības. No vienas puses, kvalitātes nodrošināšanas procesu minimālās prasības parasti definē ar decentralizēto pieeju, piemēram, izstrādājot ārējās kvalitātes nodrošināšanas prasības, uz kurām balstās personas, kuras ir atbildīgas par kvalitātes nodrošināšanu institucionālajā līmenī. Taču, lai sekmētu vienlīdzīgu personāla un studentu līdzdalību, viņiem ir jāizrāda iniciatīva par šiem procesiem. Diskusijās ar akadēmiskā personāla pārstāvjiem varēja secināt, ka vislabākais veids iniciatīvas nodrošināšanai ir iesaistīt personālu gan ārējās, gan iekšējās kvalitātes nodrošināšanas procesu izstrādē kā sadarbības partnerus. Tāpat tika secināts, ka ESG 2015 salīdzinājumā ar tā iepriekšējo versiju sniedz labākas norādes saistībā ar personāla līdzdalību, kas īpaši skaidri izpaužas standartu 1.1 un 2.2 formulējumos. Daži iniciatīvas sekmēšanas gadījumi ir raksturoti 10. piemērā.

10. piemērs: Iniciatīvas un līdzdalības kvalitātes nodrošināšanas procesos sekmēšana

Vīnes Ekonomikas un biznesa universitātē (WU) Austrijā iniciatīva un atbildība par programmu kvalitāti tiek sekmēta, organizējot programmu novērtēšanas seminārus, kas katrai programmai notiek ik pēc četriem gadiem studiju plāna novērtēšanas un izstrādes procesa ietvaros. Semināros piedalās plašs iesaistīto pušu loks, tostarp programmu direktori, par programmu kvalitātes nodrošināšanu atbildīgā persona, darba devēju pārstāvji, studenti, absolventi un kādas citas programmas direktors. Semināri sniedz iespēju pārskatīt iestādes nesenas darbības, rezultātus un apkopotos viedokļus, kā arī apspriest idejas turpmākajai attīstībai no dažādām perspektīvām. Semināra rezultāti tiek izmantoti, lai izstrādātu četru gadu rīcības plānu programmas turpmākajai attīstībai.

2016. gadā Norvēģijas valdība jaunas ārējās kvalitātes nodrošināšanas ietvarstruktūras izstrādes procesa ietvaros publicēja Balto grāmatu par kvalitātes kultūru. Tās izstrādes procesā notika plašas konsultācijas ar iesaistītajām pusēm, kuras šajā procesā arī piedalījās. Par pamatu izmantoja piemērus ar institūcijām, kuras īsteno inovatīvas pieejas, kā arī Norvēģijas Studentu apvienības publicēto dokumentu, kas tika iestrādāts valdības sagatavotajā dokumentā. Tā rezultātā bija novērojama aktīva iesaistīto pušu iniciatīva saistībā ar jaunizstrādāto sistēmu. Šis darbs arī bija aizsākums jauna ilgtermiņa plāna izstrādei augstākās izglītības un pētniecības jomā.

Profesionālās augstākās izglītības iestāžu personāla mērķgrupā tika apspriesta arī darba devēju loma un veids, kā viņus iesaistīt kvalitātes nodrošināšanas procesos un vairo to viņu izpratni par kvalitātes nodrošināšanas iniciatīvu (viens no gadījumiem ir raksturots 11. piemērā). Šajā diskusijā pašsaprotami tika apspriesta ciešā sadarbība starp augstākās izglītības un darba tirgus speciālistiem, kas ir cieši saistīts ar nodarbinātības kā augstākās izglītības mērķa būtību tajā pašā mērķgrupā. Jānorāda, ka ar šo izaicinājumu, proti, darba tirgus pārstāvju līdzdalību, saskaras arī citas kvalitātes nodrošināšanā iesaistītās struktūrvienības. Tā, piemēram, kvalitātes nodrošināšanas aģentūras norādīja, ka tām ir grūti atrast novērtēšanas komisijas dalībniekus no attiecīgās darba vides, lai veiktu atbilstošos pārskatīšanas procesus, savukārt universitāšu mērķgrupa kā vienu no izaicinājumiem minēja darba devēju viedokļu apkopšanu, veicot programmu pārskatīšanu.

11.piemērs: Ārējo iesaistīto pušu līdzdalība

Portalegri Politehniskais institūts (IPP) Portugālē iesaista darba devējus tā kvalitātes nodrošināšanas sistēmā trīs dažādos līmeņos, proti, programmu plānošanā, programmu novērtēšanā un pārskatīšanā, kā arī absolventu sasniegumu un to profesionālās sagatavotības novērtēšanā.

Šajos līmeņos tika izmantotas dažādas pieejas, piemēram, programmu plānošanas ietvaros IPP iesaistīja darba devējus diskusiju forumos, kurus atbalsta iestādes padome. Šie forumi ir orientēti uz jaunu programmu izstrādes priekšlikumu pārskatīšanu, tādējādi nodrošinot, ka tie atbilst darba tirgus vajadzībām un ka it īpaši tiek ņemtas vērā specifiskās vajadzības reģionā, kurā institūcija atrodas. Pēc tam tiek veikta šī procesa turpmāka pārbaude, iesaistot darba devēju pārstāvjus periodiskajā programmu pārskatīšanā un nosūtot darba devējiem absolventu sasniegumu pētījumu ziņojumus.

12. piemērs: Studentu līdzdalība kvalitātes nodrošināšanā

Skotijas augstākās izglītības sektorā studentu līdzdalību kvalitātes uzlabošanā sekmē t.s. „sparqs” jeb Skotijas Studentu apvienība kvalitātes uzlabošanā, kas ir publiska organizācija, kura strādā ar studentiem, studentu asociācijām, institūcijām un citām struktūrvienībām Skotijas augstākās izglītības sektorā, lai sekmētu mērķtiecīgu studentu līdzdalību to izglītības pieredzes attīstībā. Šīs apvienības darbs ietver apmācības, informācijas sniegšanu un pasākumu organizēšanu, tādējādi sekmējot kvalitatīvas izglītības pieejamību, kā arī institūciju atbalstīšanu studentu līdzdalības nodrošināšanā („sparqs” tīmekļa vietne).

Nepieciešamība vairot personāla un studentu izpratni par kvalitātes nodrošināšanas procesu būtību ir cieši saistīta ar viņu iniciatīvu. Vai studenti un personāls zina, kādēļ kvalitātes nodrošināšanas procesi tiek veikti? Kādu labumu kvalitātes nodrošināšanas procesu īstenošanas rezultātā gūst viņi paši, pārējās iesaistīto pušu grupas un attiecīgā augstākās izglītības iestāde? Lai šie procesi būtu jēgpilni, būtībā nepietiek vien ar atsaukšanos uz makrolīmeņa priekšrocībām, kuras institūcija gūst. Tā vietā visos līmeņos ir skaidri jānorāda konkrētas priekšrocības un sasniegumi.

Šī iemesla dēļ mērķgrupās notika izvērstas diskusijas par to, kā „noslēgt neatgriezeniskās saites ciklu”, proti, nodrošināt ne tikai pēcpārbaudes darbības (parasti pilnveidojumus), kas ir kvalitātes nodrošināšanas procesu rezultāts, bet arī skaidru institūcijas aprindu informēšanu par šīm darbībām. Šo aspektu uzsvēra studenti, taču to kā ļoti būtisku minēja arī akadēmiskā personāla pārstāvji, kuri arī jutās izolēti no kvalitātes nodrošināšanas procesu pēdējiem etapiem gadījumos, kad viņi nebija atbildīgi par izmaiņu īstenošanu. Lai arī diskusijās saistībā ar kvalitātes nodrošināšanu bieži vien uzsver studentu motivēšanu iesaistīties īstenotajos procesos, ir vērts sniegt ieguldījumu tajā, lai pārliecinātos, ka arī personālam ir zināmi visi kvalitātes nodrošināšanas procesa etapi – sākot no procesu plānošanas, līdz pat to pēcpārbaudei, lai tādējādi novērstu nepietiekamo līdzdalību kvalitātes nodrošināšanas procesos, ko bieži vien novēro akadēmiskā personāla aprindās.

Lai sekmētu iniciatīvu un vairotu izpratni par **kvalitātes nodrošināšanas būtību, gan kvalitātes nodrošināšanas aģentūrām, gan institūcijām ieteikums analizēt to īstenojamus procesus, lai noskaidrotu, kā tās iesaista procesos iesaistītās puses, jo īpaši akadēmisko personālu un studentus.**

Tādējādi iespējams izvairīties no tā, ka iekšējā un ārējā kvalitātes nodrošināšana tiek uzskatīta par birokrātisku pasākumu, kurā ir ieinteresētas vienīgi personas, kuras ir tieši atbildīgas par kvalitātes nodrošināšanas procesu vadību un pārvaldību.

Turpretim **akadēmiskajam personālam un studentiem ieteikums aktīvi iesaistīties kvalitātes nodrošināšanas procesos un uzņemties iniciatīvu institūcijas piedāvātās izglītības kvalitātes pilnveidošanā.**

Trešais galvenais kvalitātes kultūru sekmējošais faktors ir komunikācija. Mērķgrupā noritošajās diskusijās vienbalsīgi tika atzīts, ka ir svarīgi, lai informācija par kvalitātes nodrošināšanu tiktu sniegta katrai mērķgrupai saprotamā valodā un lai vēstījums būtu tām atbilstoši pielāgots. Kvalitātes nodrošināšanas jomā tāpat, kā jebkurā citā profesionālā jomā, lieto īpašu terminoloģiju, ko parasti izmanto

informācijas apmaiņā starp kvalitātes nodrošināšanas aģentūru un institūciju, kā arī starp personām, kuras attiecīgajā institūcijā ir atbildīgas par kvalitātes nodrošināšanu.

Tomēr, lai sekmētu iniciatīvu un vairotu apziņu par **kvalitātes nodrošināšanu, par kvalitātes nodrošināšanu atbildīgajai personai ieteikums pievērst uzmanību šo divu aspektu nozīmei, pielāgojot nacionālās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas terminoloģiju institūcijā³ izmantotajai terminoloģijai**, lai tā būtu atbilstoši saskaņota ar organizatorisko kultūru un būtu tajā integrēta. Tas pats attiecas uz studentu iesaistīšanu. Studentu mērķgrupā noskaidrojās, ka arī studentu pārstāvjiem rodas zināmas grūtības runāt par kvalitātes nodrošināšanu, ja viņi neizmanto tehnisko terminoloģiju, kuru lielākā daļa studentu, iespējams, nesaprot. Ņemot vērā minēto, studentu pārstāvjiem (vai attiecīgajā gadījumā studentu apvienībām) ieteikums aktīvi piedalīties kvalitātes nodrošināšanas mērķu, procesu un rezultātu izskaidrošanā pārējiem studentiem, kuri šo jomu tik labi nepazīna.

Visām pārējām personām, kuru pienākums ir sniegt informāciju par kvalitātes nodrošināšanu, ir jāņem vērā, ka ne visas iesaistītās puses ir ieinteresētas visos kvalitātes nodrošināšanas sistēmas aspektos, vai arī ne visām iesaistītajām pusēm šie aspekti ir jāpazīna. Tādēļ jānoskaidro katrai iesaistīto pušu grupai svarīgie elementi un tas, kā šāda veida informācija ir sniedzama, jo pārāk daudz informācijas šajā gadījumā var būt tikpat nelietderīgi, kā pārāk maz informācijas.

Studentcentrēta mācīšanās

Specifiskā standarta par studentcentrētu mācīšanos (SCM) ieviešana bija visbūtiskākā un visapspriestākā izmaiņa, salīdzinot ESG 2005 un ESG 2015. Tas atspoguļo un formalizē studenta lomas akcentējuma maiņu mācīšanās procesā un institūciju pienākumu pārskatīt studiju plānu struktūru, pedagoģiskās pieejas un novērtēšanas metodes.

Tā kā šis ir jauns standarts, nav pārsteigums, ka kvalitātes nodrošināšanas jomā iesaistīto pušu vidū EQUIP projekta ietvaros veiktā pētījuma rezultāti liecināja par to, ka studentcentrētas pieejas izvēle kvalitātes nodrošināšanas procesā sagādā zināmas

³ Līdzīgu viedokli publikācijā „Examining Quality Culture: Part 2” (“Izvērtējot kvalitātes kultūru: 2. daļa”) puda Andrē Sursoka, minot „interpretatīvo lomu” kā vienu no daudzajām par kvalitātes nodrošināšanu atbildīgās personas vai biroja funkcijām (32. lpp.).

grūtības dažādiem dalībniekiem saistībā gan ar iekšējo, gan ārējo kvalitātes nodrošināšanu.

Lūdzot dalībniekus raksturot vislielākās grūtības saistībā ar ESG izklāstīto plānoto rezultātu sasniegšanu, vairumā gadījumu tika atbildēts, ka visgrūtāk bija „sasaistīt kvalitātes nodrošināšanu ar mācīšanās un mācīšanas akadēmisko kvalitāti (programmu izstrādi un apstiprināšanu ar studentcentrētu mācīšanos)” un „novērtēt un noteikt apmēru, kādā programma/institūcija ir ieviesusi studentcentrētu pieeju attiecībā uz mācīšanu un mācīšanos”.

Tomēr mērķgrupu diskusijas liecināja par to, ka grūtības ar standarta 1.3 īstenošanu rodas ne tikai tādēļ, ka tas ir jauns standarts, bet gan arī tādēļ, ka nav vienotas pieejas studentcentrētas mācīšanās definēšanai un elementu, kas liecinātu par tās esamību vai trūkumu.

Kāda cita EQUIP projekta ietvaros veiktā kvalitātes nodrošināšanas aģentūru pētījuma rezultāti liecina par to, ka ir daudz kvalitātes nodrošināšanas aģentūru, kuras uzsāka savu politiku un procesu pieņemšanu saistībā ar studentcentrētas mācīšanās pieeju jau pirms ESG 2015 oficiālas pieņemšanas, savukārt citas kvalitātes nodrošināšanas aģentūras minēto plānoja veikt turpmāk. Neskatoties uz to, kvalitātes nodrošināšanas aģentūru mērķgrupas dalībnieki norādīja, ka, pat analizējot institūcijas vai programmas mehānismus, lai pārliecinātos par to, ka studentcentrēta mācīšanās ir skaidri minēta to kritērijos, tajos nebija atrodama konkrēta studentcentrētas

mācīšanās definīcija. Diskusijās kvalitātes nodrošināšanas aģentūru personāls bija vienprātīgs, ka institūcijai vispirms ir jādefinē studentcentrēta mācīšanās, ņemot vērā institucionālās atbildības principu kvalitātes nodrošināšanā.

Šajā kontekstā ir vērts norādīt, ka liela daļa dalībnieku no mērķgrupas, kuru veidoja par kvalitātes nodrošināšanu atbildīgās personas profesionālo un augstāko izglītību piedāvājošajās universitātēs un institūcijās, norādīja, ka, lai arī to iekšējās politikās bija paredzēta nepieciešamība ieviest studentcentrētas pieejas saistībā ar mācīšanos un mācīšanu, šī koncepcija bija skaidri definēta tikai retos gadījumos.

Skaidras definīcijas trūkums institucionālajā līmenī nepārprotami ne tikai rada izaicinājumu, bet arī liecina par nepieciešamību ieviest studentcentrētu mācīšanos atbilstoši attiecīgajam kontekstam. Šī iemesla dēļ viena standarta pieeja attiecībā uz studentcentrētu mācīšanos nebūs efektīva (ESU un EI 2010, 3. lpp.), turklāt ir svarīgi, lai institūcijas to izmantotu atbilstoši to attiecīgajam kontekstam un izstrādātu atbilstošus iekšējās kvalitātes nodrošināšanas procesus.

Mērķgrupu dalībnieku atšķirīgās atbildes uz jautājumu par to, kādi aspekti iekšējās kvalitātes nodrošināšanas kontekstā būtu ņemami vērā, īstenojot studentcentrētas mācīšanās pieeju, ir skaidrojamas ar kontekstu daudzveidību (skat. 13. piemēru). Atbildes plašos vilcienos iespējams iedalīt šādās grupās: studentu atbildība par patstāvīgu mācīšanos, mācīšanas metodes, pasniedzēju pedagoģiskā apmācība, elastīgi mācību modeļi, studentu pausto un studentiem pausto viedokļu apkopošana un vienlīdzīga studentu līdzdalība vadības un lēmumu pieņemšanas procesos. Šie aspekti sasaucas ar aspektiem, kas ir tikuši apzināti iepriekš veiktos pētījumos, piemēram, ESU veiktajos pētījumos par studentcentrētu mācīšanos (2015b, 2010), taču tie tajā pašā laikā liecina par to, ka studentcentrēta mācīšanās ir ļoti sarežģīts un daudzpusīgs veidojums, kura ietvaros dažādas iesaistītās puses koncentrējas uz dažādiem aspektiem atkarībā no to attiecīgā konteksta. Lai rastu risinājumu šai problēmai, institūcijām ieteikums sekmēt iekšējo iesaistīto pušu līdzdalību, lai institūcija veidotu vienotu izpratni par studentcentrētu mācīšanos, ko turpmāk var izmantot, lai informētu sabiedrību par kvalitātes nodrošināšanas procesiem.

Ņemot vērā iepriekšminēto, ir vērts atsaukties uz pašu ESG standartu, kas šķietami atspoguļo definīcijas, kuras ir ietvertas galvenajos Eiropas līmeņa ziņojumos, kas tika sagatavoti pirms 2015. gada Boloņas ministru sanāksmes Erevānā (Gover u.c., 2015, 16. lpp.). Standarts 1.3 nosaka, ka „augstskolām/koledžām jānodrošina, ka programmas tiek īstenotas tā, lai iedrošinātu studentus aktīvi iesaistīties studiju

⁴ *Bologna with Student Eyes 2015 (Boloņa studenta acīm, 2015. gads) (ESU, 2015a); Trends 2015 (2015. gada tendences) (Sursock, 2015) un Boloņas procesa īstenošanas ziņojums (Eiropas Komisija/EACEA/Eurydice, 2015)*

procesa veidošanā, un ka studentu sekmju vērtēšana atbilst šai pieejai." Tādējādi tā liecina par to, ka studentiem ir jāuzņemas atbildība par patstāvīgu mācīšanos, savukārt institūcijai un tās personālam - par nepieciešamās vides nodrošināšanu minētā sekmēšanai, kas ir studentcentrētas mācīšanās pamatā.

Kas attiecas uz indivīdu, neatgriezeniskās saites nodrošināšana studentiem ir būtisks elements, kas sekmē studentu atbildību. Kvalitātes nodrošināšanas procesi bieži vien ir vērsti uz dažādu iesaistīto pušu, tostarp studentu, viedokļu apkopošanu, taču studentu mērķgrupas dalībnieki norādīja, ka tam nevajadzētu būt divvirzienu procesam.

13. piemērs: Studentcentrētas mācīšanās jautājumi, kurus iespējams risināt ar iekšējās kvalitātes nodrošināšanas atbalstu

Mērķgrupas dalībnieki minēja turpmāk norādītos aspektus, kas uzskatāmi par daļu no institūcijas kvalitātes nodrošināšanas sistēmas un nodrošina studentcentrētas mācīšanās īstenošanas kārtību un praksi:

Mācīšanās sekmēšana

- ▶ Atbalsts studentiem, palīdzot viņiem izprast viņu individuālās mācīšanās veidu;
- ▶ Patstāvīgas mācīšanās ietvarstruktūras;
- ▶ Atbilstošas iespējas studentiem paust un uz klausīt attiecīgos viedokļus.

Atbalsts pasniedzējiem

- ▶ Pedagoģiskās apmācības, tostarp kopīga paraugprakses izmantošana;
- ▶ Dažādu mācīšanas metožu izmantošanas sekmēšana;
- ▶ Atbilstošas iespējas paust un uz klausīt attiecīgos viedokļus;
- ▶ Tehnoloģiju izmantošanas sekmēšana (kā instrumentu nevis mērķi);
- ▶ Mācīšanas paraugprakses atzišana.

Studiju plāna struktūra un mācīšanās ceļi

- ▶ Skaidru kursu satura un plānoto studiju rezultātu aprakstu nodrošināšana;
- ▶ Aktīvu mācīšanos rosinošu mācīšanas un novērtēšanas metožu izvēle;
- ▶ Elastīgi mācīšanās ceļi un norādes studentiem lēmumu pieņemšanas procesā;
- ▶ Iepriekšējas un neformālas mācīšanās atzišana;
- ▶ Studentu līdzdalība studiju plāna izstrādē;
- ▶ Ārējo iesaistīto pušu (piemēram, absolventu un darba devēju) līdzdalība studiju plāna izstrādē;

- ▶ Vadība un lēmumu pieņemšana;
- ▶ Reāla (ne tikai teorētiska) studentu līdzdalība;
- ▶ Akadēmiskā personāla ieguldījuma sniegšana;
- ▶ Studentcentrētas mācīšanās paredzēšana universitātes stratēģijā.

Institūcijām ieteikums pievērst uzmanību atgriezeniskās saites nodrošināšanai studentiem, informējot viņus par tās darbību un mācīšanos, jo tas viņiem palīdz apzināties pašu spēju mācīties un uzņemties par to atbildību. Tāpat **studentiem ieteikums uzņemties atbildību par patstāvīgu mācīšanos ar institūcijas nodrošināto atbalsta pasākumu palīdzību.**

Plašākā kontekstā studenti var ietekmēt savas mācību vides veidošanu un padarīt to atbilstošu mērķim, iesaistoties pārvaldes struktūrvienībās, kuras par minēto ir atbildīgas, savukārt institūcijām ir jānodrošina studentiem atbilstošas un jēgpilnas līdzdalības iespējas. Šajā ziņā ar kvalitātes nodrošināšanu ir bijis iespējams panākt, ka studenti tiek uzskatīti par līdzvērtīgiem partneriem izglītības procesā, un sekmēt viņu līdzdalību institūcijas pārvaldē, kas EAIT ir izplatīta paraugprakse.

Līdzās ESG standartam par studentcentrētu mācīšanos, atbilstošas, taču bieži vien mazāk apspriestas un dažkārt bez ievēribas atstātas izmaiņas tika ieviestas arī standartā 1.5 par mācībspēkiem. Standarta 1.5 pamatnostādnēs tiek atzīta pasniezdēju mainīgā loma un pret tiem izvirzītās prasības, kā arī nepieciešamība pastāvīgi attīstīt mācībspēku kompetences, lai risinātu ar studentu kontingenta dažādošanos saistītos jautājumus.

Eiropas Universitāšu asociācijas 2015. gada Tendenču pētījuma ziņojumā ietvertā informācija liecina par to, ka aizvien vairāk institūciju patiešām iegulda mācībspēku prasmju pilnveides plānos, izstrādājot jaunas mācīšanas metodes un nosakot programmu studiju rezultātus. 2018. gada Tendenču pētījuma (ko paredzēts sagatavot turpmāk) provizoriskie dati apstiprina šādu attīstību. Tāpat valsts un Eiropas līmenī ir novērojamas attīstības iniciatīvas saistībā ar mācībspēku pastāvīgu personīgo pilnveidi (daži gadījumi ir raksturoti 14. piemērā). Lai turpinātu šo attīstību, **publiskajām un augstākās izglītības iestādēm ieteikums izstrādāt stratēģijas un paredzēt stimulējošus pasākumus mācīšanas uzlabošanai. Tajā pašā laikā akadēmiskajam personālam ieteikums pārdomāt izmantotās mācīšanas metodes tā, lai nodrošinātu izmantoto pieeju atbilstību studentcentrētas mācīšanās principiem.**

14. piemērs: Iniciatīvas mācībspēku profesionālās pilnveides sekmēšanai

Īrijas Nacionālais forums mācīšanas un mācīšanās uzlabošanai augstākajā izglītībā nodrošina infrastruktūru sadarbībai un inovācijai visā Īrijas augstākās izglītības jomā, un tā galvenais mērķis ir uzlabot studentu un pasniedzēju standartus. Tā ietvaros tiek analizēti galvenie mācīšanas un mācīšanās uzlabošanas aspekti trīs gadu periodā, sniegtas iespējas kopīgi lietot un pilnveidot paraugpraksi, piedāvātas pastāvīgas profesionālās pilnveides iespējas, kā arī sniegta iespēja saņemt valsts līmeņa apbalvojumu par sasniegumiem mācību jomā un nodrošināta piekļuve plašiem resursiem, kas paredzēti institūciju un mācībspēku atbalstīšanai (forumā tīmekļa vietnē).

Eiropas līmenī īstenojot EFFECT (Eiropas foruma sadarbības uzlabošanai mācīšanas jomā) projekta mērķis ir sekmēt pieredzes un efektīvu metožu apmaiņu, lai sekmētu akadēmiskā personāla attīstību. Projekta ietvaros tiek izmantota visā Eiropā izmantotā mācīšanas uzlabošanas paraugprakse, lai apzinātu iespējas to ieviest citu nozaru, institūciju un valstu kontekstos, kā arī definētu vienotus principus, kas būtu piemērojami, lai efektīvi sekmētu pastāvīgu mācībspēku personīgo pilnveidi. Šo pasākumu ietvaros paredzēts analizēt stratēģiskajā un praktiskajā līmenī sastopamās problēmas un apzināt iespējamus modeļus ilgtspējīgai Eiropas līmeņa sadarbībai un attīstībai, ņemot vērā iesaistīto pušu vajadzības. 2017. gada beigās projekta ietvaros tika publicēti Eiropas mācīšanās un mācīšanas uzlabošanas principi (EUA tīmekļa vietnē).

Ņemot vērā šo ieteikumu, akadēmiskā personāla mērķgrupas dalībnieki norādīja, ka, piešķirot lielāku vērtību tam, lai personālam būtu pietiekami daudz laika un iespēju pastāvīgai personīgai pilnveidei, tostarp diskusijām par studentcentrētas mācīšanās pieeju īstenošanu, līdzās atsevišķu personāla locekļu kompetenču attīstības sākotnējam mērķim iespējams gūt arī dažādas papildu priekšrocības. Kopīgi izmantojot paraugpraksi, iespējams apzināt dažādas veiksmīgas pieejas, ko īsteno dažādās fakultātēs un nodaļās, turklāt tādējādi iespējams vairot kopējo izpratni par studentcentrētas mācīšanās pieeju visā institūcijā, kas, kā norādīts iepriekš, bieži vien trūkst.

Vairojot akadēmiskā personāla izpratni par viņu pašu lomu studentcentrētas mācīšanās pieejas īstenošanā un tās būtību kvalitātes nodrošināšanā, iespējams sekmēt kvalitātes kultūras attīstību, kas savukārt mudina personālu uzņemties iniciatīvu un radīt izpratni par kvalitātes nodrošināšanu.

Studentcentrēta mācīšanās patiešām labi raksturo tās iekšējās kvalitātes nodrošināšanas jomas, kas parasti nav attiecīgās institūcijas kvalitātes nodrošināšanas speciālista vai kvalitātes nodrošināšanas nodaļas kompetencē. Kā norāda Govers u.c. (Gover u.c. (2015)), lai institūcijas kvalitātes nodrošināšanas sistēma darbotos atbilstoši, tajā ir jāiesaistās dažādām iestādes struktūrvienībām. Tā, piemēram, studentcentrētas mācīšanās gadījumā tās būtu par studiju plāna izstrādi attiecīgās struktūrvienības un mācīšanās sekmēšanas vai pedagoģiskās pilnveides centri. ESG 2015 aicina izstrādāt pieeju, kas paredz aktīvāku līdzdalību iekšējā kvalitātes nodrošināšanā, tādējādi sniedzot institūcijām iespēju sekmēt kvalitātes kultūru, ja šī pieeja tiek atbilstoši īstenota.

Gūtās atziņas un noslēguma piezīmes

Saskaņā ar ESG 2015 īstenojamā kvalitātes nodrošināšana līdzās trīspakāpju augstākās izglītības struktūrai un kvalifikāciju atzišanas procedūrām, kas atbilst Lisabonas Konvencijai par kvalifikāciju atzišanu, ir viena no trim iniciatīvām, kas raksturo Eiropas augstākās izglītības telpu (EAIT) (EAIT 2016). EQAR reģistra dati liecina par to, ka ikvienā no 24 valstīm ir vismaz viena EQAR reģistrēta aģentūra. Turklāt dažas valstis, piemēram, Lihtenšteina un Luksemburga, ir nolēmušas uzticēt to ārējās kvalitātes nodrošināšanas procesu īstenošanu EQAR reģistrētām aģentūrām no kādas citas valsts, kas nozīmē to, ka arī šo valstu ārējās kvalitātes nodrošināšanas procesi tiek īstenoti saskaņā ar ESG.

EQUIP projekta aktivitāšu rezultāti kopumā liecina par to, ka kopš sākotnējā ESG pieņemšanas brīža bija nepieciešami vairāk nekā desmit gadi, lai iesaistītajām pusēm EAIT būtu vienota izpratne par kvalitātes nodrošināšanu. Turklāt, tā kā ne visas iesaistītās puses pārzina ESG, un ir novērojama skatījumu un pieeju dažādība, ar

grūtībām, kas ir saistītas ar ESG plānoto rezultātu sasniegšanu, saskaras dažādas valstis un iesaistīto pušu grupas.

Augstākajā izglītībā un tādējādi arī ārējās un iekšējās kvalitātes nodrošināšanas jomā pastāvīgi ir novērojamas izmaiņas, kurām par iemeslu ir dažādi faktori, tādēļ ir grūti noteikt, kuras izmaiņas ir uzskatāmas par tiešajām ESG 2015 ieviešanas sekām un kuras no tām ir radušās citu faktoru (vai visticamāk dažādu faktoru apvienojuma) rezultātā. Vairumā gadījumu kvalitātes nodrošināšanas un augstākās izglītības reformu pamatā ir reģionālais vai valsts konteksts, taču ESG tiek izmantots kā ietvars, kurā ir noteiktas konkrētas prasības un ierobežojumi. Līdzās kvalitātes nodrošināšanas konteksta nozīmei šajā ziņojumā ir apspriesti divi galvenie temati.

Viens no šiem tematiem, proti, atšķirības starp teoriju un iecerēto kvalitātes nodrošināšanas sistēmā, un to, kā minētais reāli tiek īstenots praksē, tika apspriests vairākkārt, kā norādīts turpmāk.

- ▶ Lai arī valstu stratēģijās var būt uzsvērti četri dažādi augstākās izglītības mērķi, praksē virzības un finansēšanas mehānismi var rosināt institūcijas vairāk koncentrēties uz vienu mērķi, nevis pārējiem (kas bieži vien ir nodarbinātība).
- ▶ Lai arī institūcijas atbildība par kvalitāti un kvalitātes nodrošināšanu ir vispāratzīts fakts, radās jautājumi par to, vai un kā institūcijas minēto reāli īsteno praksē.
- ▶ Kvalitātes nodrošināšana kā kvalitātes kultūras sekmēšanas faktors ir minēta vairumā kvalitātes nodrošināšanas aģentūru un institūciju politiku, taču kvalitātes nodrošināšanas procesi bieži vien joprojām tiek uztverti vienīgi kā birokrātisks slogs.
- ▶ Gandrīz visas institūcijas sniedz informāciju par to darbību savās tīmekļa vietnēs, taču ārējās iesaistītās puses joprojām norāda uz informācijas trūkumu.
- ▶ Visbeidzot jānorāda, ka studentcentrēta mācīšanās ir tikusi iekļauta politikas darba kārtībā un atzīta par vienu no izglītības kvalitāti sekmējošajiem faktoriem, taču ir jāveic būtiski uzlabojumi, to reāli īstenojot praksē.

Kvalitātes nodrošināšanas jomā vēl ir daudz darāmā šo problēmu pārvarēšanai, un tādējādi mēs nonākam pie otrā galvenā temata, proti, kvalitātes nodrošināšanas un tās lomas definēšanas gan sistēmas, gan institucionālajā līmenī. Radās jautājumi par to, kādi ir kvalitātes nodrošināšanas plānotie rezultāti, cik reāli tie ir un kā kvalitātes nodrošināšana iederas augstākās izglītības sistēmā vai attiecīgajā institūcijā kā organizācijā, kas savukārt ir atkarīgs no tā, kā tiek definēts kvalitātes jēdziens. Ja netiek rastas atbildes uz šiem jautājumiem, pastāv risks, ka kvalitātes nodrošināšana var tikt uzskatīta par daudzu augstākās izglītības jomā sastopamo problēmu panaceju.

Treškārt, trīs turpmāk minēto pamatelementu mijiedarbība nosaka to, kā iekšējās un ārējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas tiek strukturētas, kā tiek definēta kvalitātes nodrošināšanas loma un virzītas sistēmas izmaiņas.

- ▶ Uzticēšanās sabiedrībai kopumā, jo īpaši institūcijai, tika norādīts kā būtisks faktors, nosakot ārējās kvalitātes nodrošināšanas struktūru un apmēru, kādā tiek sniegtas norādes par institūciju kvalitātes nodrošināšanas sistēmu organizāciju. Tā, piemēram, nepietiekamas uzticēšanās gadījumā pastāv lielāka iespēja, ka ārējās kvalitātes nodrošināšanas ietvarstruktūra ir pārāk ierobežojoša un normatīva, un otrādi.
- ▶ Kvalitātes nodrošināšanas sistēmu (t.i. iekšējās un ārējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmu) attīstības līmenis var kalpot par izmaiņu stimulu, jo sistēmas, kuras jau pastāv ilgu laiku, cenšas palikt aktuālas un atbilstošas mērķim. Turklāt jau ilgāku laiku pastāvošām sistēmām ir tendence sniegt institūcijām mazāk detalizētus norādījumus par kvalitātes nodrošināšanas procesu īstenošanu, savukārt jaunāko sistēmu ietvaros institūcijām būt nepieciešams vairāk norāžu.
- ▶ Institūcijas pašapziņa bieži vien ir saistīta ar tās iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas attīstības līmeni, jo institūcijas ar plašāku pieredzi ir pārliecinātākas par savu spēju pārvaldīt un izstrādāt savas kvalitātes nodrošināšanas sistēmas, un tās var pamatoties uz spēcīgāku liecību bāzi. Tas savukārt bieži vien ir saistīts ar institucionālajā līmenī īstenoto ārējo kvalitātes nodrošināšanu, kas ir iespējams vienīgi gadījumā, ja sabiedrība pietiekami uzticas institūcijai.

Pastāv cieša saikne starp uzticēšanās pakāpi, attīstības līmeni un pašapziņu. Uzsverot vienu no šīm jomām, pozitīvi var tikt ietekmētas arī pārējās jomas, tādējādi stimulējot pastāvīgas attīstības ciklu. Taču visu šo aspektu trūkuma gadījumā rodas „apburtais loks”, no kura ir grūti izkļūt, ja netiek veiktas sistemātiskas ilgtermiņa izmaiņas. Jebkurā gadījumā izmaiņas šajos ciklos notiek ilglaicīgi, un tās nav iespējams pielāgot ar ātru risinājumu palīdzību.

Ņemot vērā EQUIP projekta aktivitāšu ietvaros gūtās atziņas un balstoties uz partneru iepriekš veikto darbu saistībā ar kvalitātes nodrošināšanu, par augstākās izglītības sistēmu virzību un augstākās izglītības iestāžu vadību atbildīgajām struktūrvienībām iespējams formulēt trīs galvenos ieteikumus, kā minēts turpmāk.

- ▶ Paredzēt atbilstošos regulējumus un apstākļus, tostarp atbilstošas politikas, finansējumu un stimulus, lai nodrošinātu nepieciešamo ietvarstruktūru augstas kvalitātes izglītības sniegšanai, kā arī iespējas ieviest jauninājumus un izpausties radoši.
- ▶ Aplūkot augstākās izglītības sistēmu vai institūcijas vadību kā vienotu kopumu. Necensties veikt visu, izmantojot ikvienu līdzekli, vai pielāgot ikvienu līdzekli ikvienam iespējamajam izaicinājumam, bet gan tā vietā analizēt starp šiem līdzekļiem esošo mijiedarbību un nodrošināt sadarbību starp sistēmā vai institūcijā iesaistītajām pusēm, lai tādējādi palielinātu šo līdzekļu lietderību.
- ▶ Šajā kontekstā atcerēties, ka kvalitātes nodrošināšana ir tikai viens no daudzajiem rīkiem, ko iespējams izmantot. Ir skaidri jānosaka tās mērķis un jāizstrādā tās procesi atbilstoši attiecīgajam kontekstam.

Visbeidzot ir būtiski apzināties risku, kas rodas, īstenojot kvalitātes nodrošināšanu vienīgi tās īstenošanas pēc vai izstrādājot sistēmas vienīgi tādēļ, lai nodrošinātu atbilstību ESG, nevis tādēļ, lai uzlabotu mācīšanu, mācīšanos un mācību vidi augstākās izglītības iestādēs. Šajā ziņojumā sniegto ieteikumu mērķis ir pārvarēt šo risku un palīdzēt iesaistītajām pusēm nodrošināt to iekšējās un ārējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmu atbilstību mērķim.

1. pielikums: Projekta partneri

Eiropas Augstākās izglītības institūciju asociācija (EURASHE), projekta koordinators

EURASHE ir Eiropas Augstākās izglītības institūciju asociācija, kas piedāvā profesionāli orientētas programmas un iesaistās lietišķajā un ar profesiju saistītās nozares pētniecībā Boloņas ciklu ietvaros. EURASHE pārstāv lietišķo zinātņu universitātes un augstskolas, un tās pārējie locekļi ir augstākās izglītības institūciju valstu un nozaru asociācijas, kā arī citas individuālas institūcijas, piemēram, universitātes. EURASHE locekļi darbojas dažādās valstu sistēmās neatkarīgi no tā, vai tās ir unitāras vai bināras, vai arī profesionālas un/vai akadēmiskas sistēmas. EURASHE pamatuzdevums ir sekmēt EAIT profesionālās augstākās izglītības un to attiecīgo augstākās izglītības iestāžu intereses, ko ir atzinušas vai finansē kāda EAIT dalībvalsts publiskā iestāde bināru augstākās izglītības sistēmu vai unitāru „universitāšu” sistēmu ietvaros. Tās mērķis ir sekmēt profesionālās augstākās izglītības intereses EAIT un sniegt ieguldījumu Eiropas Augstākās izglītības un pētniecības telpas (EHERA) pakāpeniskā attīstībā.

Starptautiskā izglītība (EI)

Starptautiskā izglītība (EI) ir vispasaules pasniedzēju, akademiķu un izglītības personāla federācija. EI, kas ir pasaules izglītības sektora balss, pārstāv 32,5 miljonus izglītības darbinieku no dažādām izglītības iestādēm - sākot no pirmsskolas izglītības iestādēm, līdz pat universitātēm, un tai ir 400 piesaistītu arodbiedrību un profesionālo asociāciju 177 valstīs un teritorijās. EI, kuras galvenā mītne atrodas Briselē, Beļģijā, kopš 1950. gada ir īpašs konsultatīvs statuss Apvienoto Nāciju Organizācijā.

EI mērķi ir uzlabot pasniedzēju un izglītības darbinieku darba apstākļus un nodarbinātības noteikumus un vispārīgi sekmēt viņu profesionālo statusu, veicināt ikviena indivīda tiesības uz izglītību bez jebkādas diskriminācijas, kā arī politiskos, sociālos un ekonomiskos apstākļus, kas nepieciešami, lai nodrošinātu vienlīdzīgas izglītības iespējas visām personām, izvērstu valsts izglītības pakalpojumus un

uzlabotu to kvalitāti, kā arī izskaust visa veida rasismu un aizspriedumus vai diskrimināciju izglītībā un sabiedrībā, kam par pamatu ir personas dzimums, ģimenes stāvoklis, seksuālā orientācija, vecums, reliģiskā piederība, politiskā pārliecība, sociālais vai ekonomiskais statuss, vai arī valstspiederība vai etniskā izcelsme, un veicināt mieru, demokrātiju, sociālo taisnīgumu un vienlīdzību visu cilvēku un nāciju vidū.

Eiropas Asociācija kvalitātes nodrošināšanai augstākajā izglītībā (ENQA)

Eiropas Asociācija kvalitātes nodrošināšanai augstākajā izglītībā (ENQA) ir jumta organizācija, kura pārstāv EAIT dalībvalstu kvalitātes nodrošināšanas organizācijas. Organizāciju veido 51 kvalitātes nodrošināšanas aģentūra no 28 EAIT valstīm (dalībnieki) un 51 ar kvalitātes nodrošināšanas jomu saistīta organizācija no 30 pasaules valstīm (sadarbības partneri).

ENQA pamatā ir trīs mērķi: 1) pārstāvēt tās dalībniekus Eiropas un starptautiskā līmenī, jo īpaši politisko lēmumu pieņemšanas procesos un sadarbībā ar citām iesaistītajām pusēm; 2) darboties kā ideju laboratorijai, lai izstrādātu turpmākus kvalitātes nodrošināšanas procesus un sistēmas; un 3) darboties kā komunikācijas platformai starp dalībniekiem un pārējām ieinteresētajām un iesaistītajām pusēm, proti, publiskajām iestādēm, augstākās izglītības iestādēm, studentiem un kvalitātes nodrošināšanas aģentūrām. ENQA darbības jomā ietilpst pasākumu, mācību, starptautisku kvalitātes nodrošināšanas projektu organizēšana un sadarbība ar iesaistītajām pusēm. Turklāt ENQA koordinē aģentūru veikto novērtēšanu atbilstoši ESG.

Eiropas Studentu apvienība (ESU)

Eiropas Studentu apvienība (ESU) ir jumta organizācija 46 nacionālām studentu apvienībām no 39 valstīm. ESU mērķis ir pārstāvēt un sekmēt studentu izglītības, sociālās, ekonomiskās un kultūras intereses Eiropas līmenī visās attiecīgajās iestādēs un it īpaši pārstāvēt studentus Eiropā, darbojoties kā Boloņas procesa konsultatīvajam dalībniekam. ESU kā daudzpusīga, demokrātiska un progresīvi domājoša organizācija sekmē izglītības internacionalizācijas attīstību un nodrošina, ka izglītība tiek izmantota kā demokrātiskās inovācijas un sociālās integrācijas līdzeklis, kas ir orientēts uz diskriminācijas izskaušanu, mācīšanās un mācīšanas kvalitātes pilnveidi, kā arī studentcentrētas pieejas īstenošanu izglītībā, turklāt

tā sekmē arī izglītības kā solidārās atbildības stiprināšanu, palielinot publisko finansējumu, un atbilstību dažādajiem augstākās izglītības mērķiem. ESU ar tās locekļu starpniecību pārstāv aptuveni 15 miljonus studentu visā Eiropā.

Eiropas Universitāšu asociācija (EUA)

Eiropas Universitāšu asociācija (EUA) pārstāv un atbalsta augstākās izglītības institūcijas 47 valstīs visā EAIT, nodrošinot tām unikālu forumu, kurā tās var sadarboties un sekot līdzi aktuālajām tendencēm augstākajā izglītībā un pētniecības politikā. Asociācijā ir pārstāvētas apmēram 850 Eiropas universitātes, 34 nacionālās rektoru asociācijas un aptuveni 40 citas organizācijas, kuras darbojas augstākās izglītības un pētniecības jomā. EUA ir būtiska loma turpmākas Eiropas augstākās izglītības un pētniecības telpas izveidē, pateicoties tās plašajai pieredzei šajā nozarē un tās daudzpusīgajam dalībnieku kontingentam. Ņemot vērā EUA mandātu Boloņas procesā, tās ieguldījumu ES pētniecības politikas izveidē un sadarbību ar dažādām Eiropas organizācijām un institūcijām, tā ir kompetenta apspriest universitātēm aktuālus jautājumus saistībā ar augstāko izglītību, pētniecību un inovāciju.

Eiropas Augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas reģistrs (EQAR)

Eiropas Augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas reģistru (EQAR) nodibināja E4 grupa, pamatojoties uz lūgumu, ko par augstāko izglītību atbildīgie Eiropas ministri pauda 2007. gada Londonas augstākā līmeņa sanāksmē. EQAR pamatuzdevums ir sekmēt EAIT attīstību, uzlabojot pārskatāmību saistībā ar likumīgu un uzticamu kvalitātes nodrošināšanas aģentūru darbību Eiropā un sekmējot saskaņotas un elastīgas ārējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrādi Eiropā kopumā.

Lai izpildītu šo pamatuzdevumu, EQAR uztur reģistru, kurā ir reģistrētas kvalitātes nodrošināšanas aģentūras, kuras darbojas saskaņā ar ESG.

EQAR pārvalda tā četri dibinātāji, proti, ENQA, ESU, EUA un EURASHE. EQAR kā iesaistīto pušu dalībnieki darbojas arī Eiropas Bizness (BUSINESSEUROPE) un Starptautiskā izglītība (EI), kā arī 30 Eiropas valstis, kuras kā valstiskos locekļus pārstāv šo valstu augstākās izglītības ministrijas.

Portugāles politehnisko institūtu Koordinācijas padome

Portugāles Politehnisko institūtu Koordinācijas padome (CCISP – Conselho Coordenador dos Institutos Superiores Politécnicos), kas tika izveidota 1979. gadā, ir Portugāles valsts politehnisko augstākās izglītības (PHE) institūtu vienotas koordinācijas un pārstāvības struktūrvienība. To veido visi valsts politehniskie institūti (kopumā 15) un visas valsts neintegrētās skolas (kopumā piecas). Tā kā tradicionālās universitātes Portugālē var ietvert arī politehniska rakstura organiskas vienības, CCISP ietilpst arī valsts universitātes, kuras īsteno politehniskās studiju programmas (kopumā piecas).

CCISP pamatuzdevums līdzās politehnisko augstākās izglītības institūtu pārstāvībai ir piedalīties valsts izglītības, zinātnes un kultūras politiku veidošanā un izteikt viedokli par valsts politehniskās augstākās izglītības sistēmu ne tikai saistībā ar tiesisko regulējumu, bet arī budžetu. Turklāt padomes mērķis ir sekmēt izglītības, pētniecības un kultūras attīstību kopumā, politehniskās augstākās izglītības institūciju un to pārstāvju atzišanu, kā arī sadarbības stiprināšanu ar ārvalsts iestādēm.

Oslo Universitāte

Oslo Universitāte (UiO) ir dibināta 1811. gadā kā pirmā universitāte Norvēģijā. Pašlaik tā ir Norvēģijas vislielākā valsts pētniecības un augstākās izglītības institūcija. UiO, kas ir klasiska universitāte ar dažādām akadēmiskajām disciplīnām, ir pārstāvētas visaugstākās pētniecības aprindas vairākumā jomu. Turklāt UiO pašlaik darbojas 8 nacionālie akadēmiskās izcilības centri, un tā vispārīgi ir stratēģiski orientēta uz starpdisciplināro pētniecību, it īpaši enerģijas un biozinātņu jomā.

Izglītības pētniecības fakultātes Izglītības departaments (IPED) ir vislielākais izglītības pētniecības departaments Norvēģijā. Izglītības departamenta veiktā pētniecība ir vērsta uz noteiktu izvēlētu pētniecības tematiku, un to veic vairākas pētniecības grupas. IPED prioritātes ir izglītības iestāžu organizācija, pārvaldība un vadība, salīdzinošā un starptautiskā izglītība, izglītība un izglītības zinātnes vēsturiskā un filozofiskā kontekstā, augstākā izglītība un mācīšanās darba vietā, modernā bērnība: bērnu un jaunatnes izglītība, valodas attīstība un uz tekstu balstīta mācīšanās, kā arī informācijas un komunikāciju tehnoloģijas (ICT) mācīšanās kontekstā.

2. pielikums: Projekta aktivitātes

Projekta „Kvalitātes uzlabošana ar inovatīvas politikas un prakses palīdzību” mērķis bija atbalstīt un sekmēt konsekventu, efektīvu un inovatīvu ESG 2015 ieviešanu pamata līmenī. Šī mērķa sasniegšanai projekta īstenošanas gaitā laika posmā no 2015. gada novembra līdz 2018. gada maijam tika veiktas šādas projekta aktivitātes:

- ESG 2015⁵ publicēšana un sekmēšana visā augstākās izglītības kopienā;
- ESG 2015 inovatīvos aspektus uzsverošā analītiskā ziņojuma⁶ publicēšana;
- vairāku līmeņu savstarpējas mācīšanās grupu organizēšana piecās apmācību sesijās, tostarp tīmekļa semināros:

- o tīmekļa seminārā 2016. gada 17. februārī;
- o seminārā Amsterdamā, Nīderlandē, no 2016. gada 14. līdz 15. martam;
- o tīmekļa seminārā 2016. gada 13. aprīlī;
- o seminārā Vīnē, Austrijā, no 2016. gada 9. līdz 10. maijam;
- o seminārā Lisabonā, Portugālē, no 2016. gada 6. līdz 7. jūnijam.

- ESG 2015 inovatīvu ieviešanas veidu apzināšana un sekmēšana, konsultējoties ar visām augstākās izglītības jomā iesaistītajām pusēm, kā arī veicot pētījumus un organizējot visu iesaistīto pušu mērķgrupas::

- o Students, Brussels, Belgium, 16-17 February 2017
- o universitāšu mērķgrupu Vīnē, Austrijā, no 2017. gada 2. līdz 3. martam;
- o lektoru mērķgrupu Briselē, Beļģijā, no 2017. gada 15. līdz 16. martam;
- o lietišķo zinātņu/profesionālās augstākās izglītības universitāšu mērķgrupu Havrā, Francijā, no 2017. gada 30. līdz 31. martam;
- o kvalitātes nodrošināšanas aģentūru mērķgrupu Oslo, Norvēģijā, no 2017. gada 3. līdz 4. maijam;
- o valsts iestāžu mērķgrupu Prāgā, Čehijas Republikā, no 2017. gada 19. līdz 20. oktobrim.

- šī pētījuma par ESG 2015 ieviešanas radītajiem izaicinājumiem, risinājumiem un politikas ietekmi publicēšana;

⁵http://www.equip-project.eu/wp-content/uploads/ESG_2015.pdf

⁶http://www.equip-project.eu/wp-content/uploads/EQUIP_comparative-analysis-ESG-2015-ESG-2005.pdf

- Eiropas līmeņa politikas ieteikumu sniegšana iesaistīto pušu grupām, lai uzsāktu diskusijas pirms 2018. gada EAIT Ministru sanāksmes;
- brokastu pasākums Briselē, Beļģijā, 2018. gada 27. februārī, kura mērķis bija iepazīties ar projekta rezultātiem un tos apspriest;
- tīmekļa seminārs 2018. gada 28. februārī, kura mērķis bija apspriest projekta rezultātus.

Atsauces:

Akkreditierungsrat (GAC), 2016, Report on the application by the Swiss Agency of Accreditation and Quality Assurance (AAQ) from 22 May 2015 for accreditation and for verification of compliance with the Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG) (2015. gada 22. maija Ziņojums par Šveices Akreditācijas un kvalitātes aģentūras (AAQ) veikto piemērošanu saistībā ar atbilstības Standartiem un vadlīnijām kvalitātes nodrošināšanai Eiropas augstākās izglītības telpā (ESG) akreditāciju un pārbaudi), (Bonna, Vācija). http://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2016/10/AAQ_External_Review_Report_byGAC.pdf

Annaert, N., De Vos, C., Stockmans, J., Verhagen, A., Verslyppe, A., Corten, M., Vandoninck, S., 2017, Implementing a new method for quality assurance: the case of COBRA at KU Leuven (Jaunas kvalitātes nodrošināšanas metodes izmantošana: COBRA gadījums Lēvenes Katoļu universitātē). Pārbaudes posmā gūtās atziņas. http://www.eua.be/Libraries/EQAF-2017/p2_vandoninck.pdf?sfvrsn=0

Costes, N., Crozier, F., Cullen, P., Grifoll, J., Harris, N., Helle, E., Hopbach, A., Kekäläinen, H., Knezevic, B., Sits, T., Sohm, K., 2008, Quality Procedures in the European Higher Education Area and Beyond – Second ENQA Survey (Kvalitātes nodrošināšanas procedūras Eiropas augstākās izglītības telpā un ārpus tās - Otrais ENQA apsekojums) (Helsinki, ENQA). <http://www.enqa.eu/indirme/papers-and-reports/occasional-papers/ENQA%20Occasional%20papers%2014.pdf>

Crozier, F., Grifoll, J., Harris, N., Kekäläinen, H., Malan, T., 2011, Evaluation of the reports on agency reviews (2005–2009) (Aģentūru pārskatu ziņojumu novērtējums (2005. - 2009. gads)), (Helsinki, ENQA). http://www.enqa.eu/indirme/papers-and-reports/occasional-papers/ENQA_Occasional%20paper_16.pdf

Crozier, F., Loukkola, T. & Michalk, B., 2016, "Revision of the ESG: finding a common view on the future of quality assurance in higher education" in Journal of the European Higher Education Area, 1 („ESG pārskatīšana: kopīgas izpratnes veidošana par kvalitātes nodrošināšanas augstākajā izglītībā nākotni" Eiropas augstākās izglītības telpas vēstnesi) (Berlīne, DUZ Academic Publishers).

ECTS Lietotāja rokasgrāmata, 2015. http://ec.europa.eu/education/ects/users-guide/docs/ects-users-guide_en.pdf

Izglītības, audiovizuālās jomas un kultūras izpildaģentūra (EACEA P9 Eurydice), 2012, The European Higher Education Area in 2012: Bologna Process Implementation Report (Eiropas augstākās izglītības telpa 2012. gadā: Boloņas procesa īstenošanas ziņojums), (EACEA P9 Eurydice, Brisele). http://media.ehea.info/file/2012_Bucharest/79/5/Bologna_Process_Implementation_Report_607795.pdf

Eiropas Asociācija kvalitātes nodrošināšanai augstākajā izglītībā (ENQA), 2005, Standarti un vadlīnijas kvalitātes nodrošināšanai Eiropas augstākās izglītības telpā, (Helsinki, Somija).

Eiropas Asociācija kvalitātes nodrošināšanai augstākajā izglītībā (ENQA), 2011, Mapping the implementation and application of the ESG (MAP-ESG project) – Final report of the project Steering Group (ESG īstenošanas un piemērošanas apzināšana (ESG apzināšanas projekts) – Projekta vadības grupas galīgais ziņojums) (ENQA Occasional papers Nr. 17), (Brisele, ENQA). [http://www.enqa.eu/indirme/papers-and-reports/occasional-papers/op_17_web\(1\).pdf](http://www.enqa.eu/indirme/papers-and-reports/occasional-papers/op_17_web(1).pdf)

Eiropas Asociācija kvalitātes nodrošināšanai augstākajā izglītībā (ENQA), 2014, Transparency of European higher education through public quality assurance reports (EQArep project) – Final report of the project (Eiropas augstākās izglītības pārskatāmības nodrošināšana, sagatavojot publiskus kvalitātes nodrošināšanas ziņojumus (EQArep projekts) – Projekta galīgais ziņojums) (ENQA Occasional papers Nr. 21), (Brisele, ENQA). [http://www.enqa.eu/indirme/papers-and-reports/occasional-papers/Transparency%20of%20European%20higher%20education%20through%20public%20quality%20assurance%20reports%20\(EQArep\).pdf](http://www.enqa.eu/indirme/papers-and-reports/occasional-papers/Transparency%20of%20European%20higher%20education%20through%20public%20quality%20assurance%20reports%20(EQArep).pdf)

Eiropas Asociācija kvalitātes nodrošināšanai augstākajā izglītībā (ENQA), 2016, ENQA Agency Review: Danish Accreditation Institution (AI) (ENQA aģentūras pārskats: Dānijas Akreditācijas institūcija (AI)), (Brisele, ENQA). http://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2016/10/ENQA-Agency-Reviews_AI-final-report1.pdf

Eiropas Asociācija kvalitātes nodrošināšanai augstākajā izglītībā (ENQA), 2017a, ENQA Agency Review: Finnish Education Evaluation Centre (FINEEC) (ENQA aģentūras pārskats: Somijas Izglītības novērtēšanas centrs (FINEEC)), (Brisele, ENQA). http://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2017/03/FINEEC-Review-Report_FINAL.pdf

Eiropas Asociācija kvalitātes nodrošināšanai augstākajā izglītībā (ENQA), 2017b, ENQA Agency Review: Centre for Quality Assessment in Higher Education (SKVC) (ENQA

aģentūras pārskats: Augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas centrs (SKVC)), (Brisele, ENQA).<http://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2017/07/ENQA-Agency-Reviews-SKVC-final-report.pdf>

Eiropas Komisija, 2011, Supporting growth and jobs – an agenda for the modernisation of Europe’s higher education systems (Izaugsmes un nodarbinātības sekmēšana – Eiropas augstākās izglītības sistēmu modernizācijas plāns). http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/library/policy/modernisation_en.pdf

Eiropas Komisija, 2017, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Region on a renewed EU agenda for higher education (Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Eiropas Reģionu komitejai par atjaunoto ES darba kārtību augstākās izglītības jomā). https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/he-com-2017-247_en.pdf

Eiropas Komisija/EACEA/Eurydice, 2015, The European Higher Education Area in 2015: Bologna Process Implementation Report (Eiropas augstākās izglītības telpa 2015. gadā: Boloņas procesa īstenošanas ziņojums), (Luksemburga, Eiropas Savienības Publikāciju birojs). https://eacea.ec.europa.eu/sites/eacea-site/files/european_higher_education_area_bologna_process_implementation_report.pdf

Eiropas Komisija/EACEA/Eurydice, Bologna Process Implementation Report 2018 (2018. gada Boloņas procesa īstenošanas ziņojums), paredzēts sagatavot turpmāk.

Eiropas augstākās izglītības telpas (EAIT) tīmekļa vietne. <http://www.ehea.info/>

Eiropas augstākās izglītības telpa (EAIT) 2016, AG3 Dealing with Non-Implementation: Working Paper I. (Ar neīstenošu saistīto problēmu risināšana: darba dokuments Nr. 1). https://media.ehea.info/file/20160307-08-Amsterdam/23/0/BFUG_NL_MD_50_8a-AG3_working_paper_I_615230.pdf

Eiropas Reģistrs kvalitātes nodrošināšanai augstākajā izglītībā (EQAR), 2017a, Use and Interpretation of the ESG for the European Register of Quality Assurance Agencies (ESG izmantošana un interpretācija Eiropas Kvalitātes nodrošināšanas aģentūru reģistram). http://eqar.eu/fileadmin/documents/eqar/official/RC_12_1_UseAndInterpretationOfTheESG_v2_0.pdf

Eiropas Reģistrs kvalitātes nodrošināšanai augstākajā izglītībā (EQAR), 2017b, Approval of the Application by SKVC - Centre for Quality Assessment in Higher Education (SKVC) for Renewal of Inclusion on the Register (Augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas centra (SKVC) veiktās piemērošanas apstiprinājums atkārtotai iekļaušanai reģistrā). https://www.eqar.eu/fileadmin/agencyreports/2017-11_Renewal_Decision_SKVC_A48.pdf

Eiropas Reģistrs kvalitātes nodrošināšanai augstākajā izglītībā (EQAR), 2016, Database of External Quality Assurance Results Report and Operational Model (Ārējās kvalitātes nodrošināšanas rezultātu ziņojumu datubāze un operatīvais modelis). http://eqar.eu/fileadmin/eqar_internal/MD/MD6/Database_of_External_QA_Results_Report_Model_v3.pdf

Eiropas Studentu apvienība (ESU), 2013, Quest for Quality for Students: survey on students' perspectives (Kvalitātes pētījums studentiem: studentu perspektīvu pētījums), (Brisele, ESU). <http://www.quest.esu-online.org/Quest+Publications>

Eiropas Studentu apvienība (ESU), 2015a, Bologna with Student Eyes 2015. Time to meet the expectations from 1999 (Boloņa studentu acīm 2015. Laiks sasniegt 1999. gadā izvirzītos rezultātus), (Brisele, ESU). <https://www.esu-online.org/?publication=bologna-with-student-eyes-2015>

Eiropas Studentu apvienība (ESU), 2015b, Overview in student-centred learning in higher education in Europe (Pārskats pār studentcentrētu mācīšanos Eiropas augstākajā izglītībā), (Brisele, ESU). <https://www.esu-online.org/wp-content/uploads/2016/07/Overview-on-Student-Centred-Learning-in-Higher-Education-in-Europe.pdf>

Eiropas Studentu apvienība (ESU) un Starptautiskā izglītība (EI), 2010, Student-centred learning toolkit (Studentcentrētas mācīšanās līdzekļi). <https://www.esu-online.org/wp-content/uploads/2016/07/100814-SCL.pdf>

Eiropas Universitāšu asociācija, Trends 2018 (2018. gada tendences), (Brisele, EUA), paredzēts sagatavot turpmāk

Gover, A., Loukkola, T. un Surssock, A., 2015, ESG Part 1: Are universities ready? (ESG 1. daļa: Universitāšu gatavība), (Brisele, EUA) <http://www.eua.be/publications>

Hazell, P. un Cullis, H., 2017, Data, the recent changes to the UK quality assurance regime and its impact on the sector (Dati, nesenās izmaiņas Apvienotās Karalistes kvalitātes nodrošināšanas sistēmā un to ietekme uz kvalitātes nodrošināšanas jomu). http://www.eua.be/Libraries/EQAF-2017/p19_hazell_cullisa17868ca84b96a879ce5ff00009465c7.pdf?sfvrsn=0

Hopbach, A., 2012, "External Quality Assurance between European Consensus and National Agendas" („Ārējā kvalitātes nodrošināšana starp Eiropas konsensu un valstu darba kārtību"), Curaj, A., Scott, P., Vlasceanu, L. un Wilson, L., European Higher Education at the Crossroads. Between the Bologna Process and National Reforms (Eiropas augstākā izglītība krustcelēs. Starp Boloņas procesu un nacionālajām reformām), 1. daļa, 267.- 286. lpp. (Dordrehta, Springer).

Starptautiskā Darba organizācija (ILO), Skills and Employment Department (Prasmju un iemaņu sekmēšanas un nodarbinātības departaments), An Introductory Guide National Qualifications Framework, Conceptual and Practical Issues for Policy Makers (Ievads nacionālajā kvalifikāciju ietvarstruktūrā, konceptuālie un praktiskie aspekti politikas veidotājiem). http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/@ifp_skills/documents/instructionalmaterial/wcms_103623.pdf

Journal officiel de la République Française, 2017, Décret no 2017-962 du 10 mai 2017 relatif à la reconnaissance de l'engagement des étudiants dans la vie associative, sociale ou professionnelle. https://www.legifrance.gouv.fr/jo_pdf.do?numJO=0&dateJO=20170511&numTexte=48&pageDebut=&pageFin

Land, R. un Gordon, G., 2015, Teaching excellence initiatives: modalities and operational factors (Mācīšanas akadēmiskās izcilības iniciatīvas: modalitātes un operatīvie faktori). https://www.heacademy.ac.uk/system/files/resources/teaching_excellence_initiatives_report_land_gordon.pdf

Loukkola, T. un Zhang T., 2010, Examining Quality Culture: Part 1 – Quality Assurance Processes in Higher Education Institutions (Izvērtējot kvalitātes kultūru: 1. daļa - Kvalitātes nodrošināšanas procesi augstākās izglītības institūcijās), (Brisele, EUA). <http://www.eua.be/publications>

Loukkola, T. un Vettori, O., 2014, "Dealing with engagement issues – an examination of professionals' opinions on stakeholder involvement in quality assurance" („Ar iesaistīšanos saistītās problēmas – speciālistu viedokļu apkopošana par iesaistīto pušu līdzdalību kvalitātes nodrošināšanā"), Working together to take quality forward. A selection of papers from the 8th European Quality Assurance Forum (Kvalitātes uzlabošana kopīgiem spēkiem. Atsevišķi dokumenti no 8. Eiropas kvalitātes nodrošināšanas foruma), (Brisele, EUA). http://www.eua.be/Libraries/publications-homepage-list/EUA_EQAF_Publication_web.pdf?sfvrsn=2

Nacionālā Mācīšanas un mācīšanās foruma tīmekļa vietne.
<https://www.teachingandlearning.ie/>

Nederlands-vlaams accreditatieorganisatie (NVAO) Afdeling Vlaanderen, 2017, Overzichtsrapportage van de instellingsreviews (Den Haag, NVAO). <https://cdn.uc.assets.prezly.com/4438c7b8-84af-455b-bd03-5986c49d694a/-/inline/no/>

Schindler, L., Puls-Elvidge, S., Welzant, H. un Crawford, L., 2015, "Definitions of quality in higher education: a synthesis of the literature" („Kvalitātes definīcijas augstākajā izglītībā: literatūras sintēze"), publikācija Higher Learning Research Communications, 5(3), 3 - 13. lpp. <http://dx.doi.org/10.18870/hlrc.v5i3.244>

Skotijas Studentu apvienības kvalitātes uzlabošanā tīmekļa vietne.
<https://www.sparqs.ac.uk/index.php>

Standarti un vadlīnijas kvalitātes nodrošināšanai Eiropas augstākās izglītības telpā (ESG), 2015.
<http://www.equip-project.eu/esg-2015/>

Sursock, A., 2011, Examining Quality Culture Part II: Processes and Tools – Participation, Ownership and Bureaucracy (Izvērtējot kvalitātes kultūru. 2 daļa - Procesi un instrumenti - Dalība, iniciatīva un birokrātija), (Brisele, EUA). <http://www.eua.be/publications>

Sursock, A., 2015, Trends 2015: Learning and Teaching in European Universities (2015. gada tendences: mācīšanās un mācīšana Eiropas universitātēs), (Brisele, EUA). <http://www.eua.be/publications>

Šveices Akreditācijas un kvalitātes nodrošināšanas aģentūras tīmekļa vietne. <http://aaq.ch/en/>

Vercruysse, N. un Proteasa, V., 2012, Transparency tools across the European Higher Education Area (Eiropas augstākās izglītības telpā izmantotie pārskatāmības līdzekļi). http://media.ehea.info/file/2012_Bucharest/28/7/brosura_v1_v12_vp_120419_text_607287.pdf

2015. gada maijā Boloņas procesa Ministru sanāksmē tika apspriesta Standartu un vadlīniju kvalitātes nodrošināšanai Eiropas augstākās izglītības telpā (ESG) pārstrādātās versijas formāla pieņemšana.

EQUIP projekts „Kvalitātes uzlabošana ar inovatīvas politikas un prakses palīdzību” tika izstrādāts, pamatojoties uz nepieciešamību organizēt apmācību un projekta rezultātu izplatīšanas pasākumus pēc ESG pieņemšanas. Šī projekta mērķis bija atbalstīt un sekmēt konsekvētu, efektīvu un inovatīvu ESG 2015 ieviešanu pamata līmenī.

Šajā ziņojumā ir apspriesti galvenie izaicinājumi un debašu jomas saistībā ar kvalitātes nodrošināšanas īstenošanu atbilstoši ESG 2015, kā arī sniegti atbilstošie ieteikumi dažādām iesaistīto pušu grupām.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Šis projekts tika finansēts ar Eiropas Komisijas atbalstu. Šī publikācija atspoguļo vienīgi autora uzskatus, un Komisijai nevar uzlikt atbildību par tajā ietvertās informācijas jebkuru iespējamo izlietojumu.

